

Θ'.

ΕΚΘΕΣΙΣ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ
 ΤΟΥ ΕΝ ΒΕΝΕΤΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ
 ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
 ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1971

Κατά τὸ ἔτος 1971 τὸ Ἑλληνικὸν Ἰνστιτούτον Βενετίας ἀντιμετώπισεν ὀξύτατα οἰκονομικὰ προβλήματα ὀφειλόμενα εἰς ἀπροόπτως ἀναφύεσας ἀνάγκας ἐκτελέσεως ἐπειγόντων ἀνακαινιστικῶν οἰκοδομικῶν ἔργων, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐκ τῆς ἐπεκτάσεως τῆς δραστηριότητος αὐτοῦ φυσικὴν αὔξησιν τῶν δαπανῶν του, καθ' ὃν χρόνον αἱ πρόσοδοι του παραμένουν πάντοτε ἀναύξητοι. Εἶναι παρὰ ταῦτα παρήγορον ὅτι, χάρις εἰς τὸ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὑπὲρ αὐτοῦ ἐπισήμως ἐκδηλωθὲν ζῶηρον ἐνδιαφέρον τῶν ἀρμοδίων ἀρχῶν καὶ ὑπηρεσιῶν, οὐδέποτε ἄλλοτε τὰ ἀπὸ μακροῦ ἀνεπίλυτα προβλήματα του ἔφθασαν τόσον ἐγγὺς πρὸς τὴν λύσιν των. Ὑπὸ τὴν εὐοίωνον ταύτην προοπτικὴν συνεχίσθη ἡ ἐπιστημονικὴ δραστηριότης τοῦ Ἰνστιτούτου καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, τὸ πέμπτον τῆς θητείας μου ὡς διευθυντοῦ αὐτοῦ. Προβαίνω κατωτέρω εἰς ἐκθεσιν τῶν πεπραγμένων τοῦ 1971 κατὰ τὰ ἤδη καθιερωθέντα¹.

Α'. ΕΡΓΑ ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΕΩΣ ΚΑΙ ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ

1) Εἰς τὴν σημερινὴν ἔδραν τοῦ Ἰνστιτούτου, ἦτοι τὸ κτήριον τῆς παλαιᾶς Φλαγγινείου Σχολῆς, ὠλοκληρώθη ἐφέτος ἡ ἀντικατάστασις τῶν ὑπὸ τὸ μαρμάρινον δάπεδον τοῦ ἰσογείου σωλῆνων θερμάνσεως, τῶν διαβρωθέντων ἐκ τῆς ὑγρασίας καὶ διαρραγέντων διαδοχικῶς εἰς πολλὰ σημεῖα, διὰ καινουργῶν καὶ ἐπενδεδυμένων σωλῆνων, συνολικοῦ μήκους 35 περίπου μέτρων, κατὰ τὸν περὶ τὸ κλιμακοστάσιον χῶρον τῆς εἰσόδου καὶ κατὰ τὸ ἔτερον ἡμισυ τῆς περιμέτρου τῆς αἰθούσης τῆς Βιβλιοθήκης. Διὰ τῶν πολυδαπάνων καὶ ἐπὶ ὄλον μῆνα παραταθεισῶν, ἀλλ' ἀπαραιτήτων τούτων ἐργασιῶν (διότι ἄνευ αὐτῶν τὸ κτήριον θὰ καθίστατο ἀκατοίκητον) ἐγκατελείφθη καὶ ἠχρηστεύθη τελείως τὸ παλαιὸν σύστημα ὑπογείου σωληνώσεως, τὸ ὅποιον εἶχε πρὸ δεκατετραετίας κατασκευασθῆ κατ' ἀνεπιτρέπτως πλημμελῆ τρόπον καὶ ἐξησφαλίσθη ὀριστικῶς τὸ ἰσόγειον τοῦ κτηρίου ἀπὸ τῶν κινδύνων πλημμύρας ἐξ αἰτίας τῆς διαρροῆς τῶν ὑδάτων ἐκ τῶν διατρήτων ὑπογείων σωλῆνων. Αἱ ἐπισκευαὶ αὗται κατέστησαν ἀπαραίτητον καὶ τὸν ἐλαιοχρωματισμὸν τῆς αἰθούσης τῆς Βιβλιοθήκης, ὡς καὶ τῆς ἐν τῷ ἰσογείῳ ἐπίσης κειμένης καὶ ἐκ τῆς ὑγρασίας ἀρκοῦντως πληγείσης κατοικίας τοῦ θυρωροῦ.

2) Εἰς τὴν στέγην τοῦ αὐτοῦ κτηρίου ἐγένοντο ἐργασίαι πρὸς κανονικὸν ἐσωτερικὸν ἀερισμὸν καὶ ἐξάλειψιν τῆς εἰς τὴν ὀροφὴν δημιουργηθείσης ὑγρασίας ἐκ τῶν συσσω-

1. Τὰς προηγουμένας ἐκθέσεις μου βλ. εἰς τὰ «Θησαυρίσματα», τόμ. 4 (1967), σ. 225-241 (ἔτ. 1966/1967), τόμ. 5 (1968), σ. 255-287 (ἔτ. 1968), τόμ. 6 (1969), σ. 301-325 (ἔτ. 1969) καὶ τόμ. 7 (1970), σ. 289-317 (ἔτ. 1970).

ρευομένων ύδρατμῶν τῆς θερμάνσεως. Ἀνεκαινίσθη ἐπίσης ἡ περὶ τὴν στέγην ὑδρορροή εἰς συνολικὸν μῆκος 26 μέτρων.

3) Πλὴν τῆς κατὰ τὸ 1970 κατασκευασθείσης, παρέστη ἀνάγκη νὰ κατασκευασθῇ ἐφέτος καὶ νέα ξυλίνη βιβλιοθήκη, ἥτις ἐτοποθετήθη παρὰ τὰς κατὰ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τῆς ἰσογείου αἰθούσης τῆς Βιβλιοθήκης δύο παλαιὰς βιβλιοθήκας τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος, κατὰ τὸ σχέδιον τῶν ὁποίων καὶ ἐγένετο. Ἡ συνεχῆς αὔξησις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν βιβλίων τοῦ Ἰνστιτούτου θὰ ἀπαιτήσῃ προσεχῶς τὴν κατασκευὴν καὶ ἄλλων βιβλιοθηκῶν.

4) Εἰς τὰ γραφεῖα τοῦ πρώτου ὀρόφου τοῦ αὐτοῦ κτηρίου ἀνευώθησαν τὰ ἀπὸ ἐτῶν ἐφθαρμένα λευκὰ παραπετάσματα τῶν δύο παραθύρων τῆς Γραμματείας. Εἰς τὰ γραφεῖα ἐτοποθετήθη ἐπίσης καὶ μικρὰ συσκευὴ κλιματισμοῦ, διὰ νὰ καταστῇ δυνατὴ ἡ ἐν αὐτοῖς ἐργασία κατὰ τὴν περίοδον τοῦ ἀφορήτου καύσωνος τοῦ θέρους.

5) Εἰς τὸν δεύτερον ὄροφον τοῦ αὐτοῦ κτηρίου ἀντικατεστάθησαν τὰ παλαιὰ καὶ ἐσχισμένα κυανόλευκα ἐξ ὑφάσματος ἀνθηλιακὰ ἐξωτερικὰ παραπετάσματα διὰ τοποθετήσεως πλαστικῶν ἐσωτερικῶς εἰς τὰ ἐξ παραθύρα τοῦ ἐντευκτηρίου καὶ τῆς τραπεζαρίας τῶν ἐρευνητῶν.

6) Πρὸς ἀνανέωσιν τῶν ἐκ τοῦ χρόνου φθαρέντων ἡγοράσθησαν συμπληρωματικῶς ὀλίγα κλινοσκεπάσματα καὶ μαγειρικὰ σκευὴ διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν ἐρευνητῶν καὶ τῶν φιλοξενουμένων.

7) Εἰς τὸ παρὰ τὴν Φλαγγίνειον κτήριο τοῦ Longhena συνεπληρώσαμεν τὰς κατὰ τὸ ἔτος 1968 γενομένας ἐργασίας εὐπρεπισμοῦ, χάριν τῶν ἐπισκεπτῶν τοῦ Μουσείου καὶ τοῦ κοινοῦ τῶν διαλέξεων. Τοιουτοτρόπως, ἐπειδὴ οἱ τοῖχοι τῆς εἰσόδου καὶ τοῦ κλιμακοστασίου εἶχον ἐκ νέου σοβαρῶς διαβρωθῆ ὑπὸ τῆς ὑγρασίας, ἀνευώσαμεν πλήρως τὸ ἀμμοκονίαμα καὶ ἐλαιοχρωμάτισαμεν τοὺς χώρους τούτους, ὡς καὶ τὰς δύο θύρας τῆς εἰσόδου τοῦ Μουσείου, ἐξωτερικὴν καὶ ἐσωτερικὴν. Συνεπληρώσαμεν, τέλος, τὴν ἐπένδυσιν τοῦ ἐν τῇ εἰσόδῳ ταύτῃ μαρμαρίνου προσκυνηταρίου, ἐφ' οὗ ἡ εἰκὼν τῆς βρεφοκρατοῦσης Θεοτόκου, ἀντικαταστήσαντες τὴν ἐφθαρμένην ἐκ γύψου βάσιν τῆς εἰκόνης διὰ ξυλίνης βάσεως τοῦ αὐτοῦ σχήματος καὶ χρώματος.

8) Εἰς τὴν ἐσωτερικὴν αὐλὴν τοῦ Campo dei Greci ἀντικατεστήσαμεν τὸν ὑπόγειον σωλῆνα θερμάνσεως τῶν γραφείων τῆς σημερινῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος καὶ τοῦ Νέου Ἀρχείου, ὅστις διετρήθη ἐπίσης ὑπὸ τῆς ὑγρασίας καθ' ὃν τρόπον καὶ οἱ σωλῆνες τῆς Φλαγγινείου, ἀπὸ τοῦ ἐν τῷ κωδωνοστασίῳ καυστήρος μέχρι τῆς δεξαμενῆς. Τοιουτοτρόπως, διὰ τῆς ὀλοκληρώσεως καὶ ἐνταῦθα τῶν κατὰ τὸ 1968 ἀρξαμένων ριζικῶν ἐπισκευῶν, ἐξησφαλίσθη ἡ θέρμανσις καὶ τῶν βασικῆς σημασίας χώρων τούτων.

9) Παρομοία καταστροφὴ, εἰς τὴν αὐτὴν πλημμελῆ κατασκευὴν ὀφειλομένη, παρουσιάσθη καὶ εἰς τοὺς ὑπογείους σωλῆνας θερμάνσεως τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου καὶ ἐπέφερε τὴν διακοπὴν τῆς θερμάνσεως αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ μηνὸς Δεκεμβρίου. Ἐπελήφθημεν ἀμέσως καὶ ἐνταῦθα τῶν ἐργασιῶν, αἱ ὁποῖαι θὰ συνεχισθοῦν καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1972, καὶ ἐτοποθετήσαμεν ὑπογείως εἰς τὴν αὐλὴν, ἀπὸ τοῦ καυστήρος μέχρι τοῦ ναοῦ, εἰς μῆκος 20 μέτρων, σωλῆνας ἐξ ὀρειχάλκου. Πολὺ φοβούμεθα δυστυχῶς ὅτι θὰ ἀναγκασθῶμεν μετ' οὗ πολὺ νὰ ἀντικαταστήσωμεν καὶ ἐνταῦθα καθ' ὀλοκληρίαν τὸ παλαιὸν

σύστημα σωληνώσεως και θερμάνσεως, πράγμα τὸ ὁποῖον θὰ ἀπαιτήσῃ νέας σημαντικὰς δαπάνας.

10) Εἰς τὸν αὐτὸν ἐσωτερικὸν περίβολον, τὸ παλαιὸν πλακόστρωτον δάπεδον, ἰδίᾳ τὸ πρὸ τῆς κυρίας εἰσόδου τοῦ ναοῦ, εἶχεν ὑποστῆ ποικίλας μεταλλαγὰς εἰς βάρος τῆς αἰσθητικῆς του διὰ προσφάτου φυτεύσεως δύο δενδρυλλίων καὶ τοποθετήσεως ἀκαλαισθήτων τετραγώνων ἐκ τσιμέντου πλαισίων περὶ τοὺς κορμούς των. Τὸ πλακόστρωτον εἶχεν ἐπίσης ὑπονομευθῆ καὶ διασαλευθῆ ὑπὸ τῶν ριζῶν ἄλλων μεγαλυτέρων δένδρων. Πρὸς ἀποκατάστασιν του εἰς τὴν παλαιὰν ἁρμονικὴν του γραμμὴν ἠναγκάσθημεν νὰ ἀφαιρέσωμεν τὰ καχεκτικὰ δενδρύλλια καὶ τὰ φθαρέντα πλαίσιά των καὶ νὰ ἰσοπεδώσωμεν πανταχοῦ τὰς πλάκας.

11) Εἰς τὸ ἐν τῷ αὐτῷ Campo dei Greci κτήριοι τῶν γραφείων τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος, τοῦ Θησαυροφυλακείου καὶ τοῦ Νέου Ἀρχείου εἶχε καταστῆ ἐπικινδύνως ἐτοιμόρροπος ἡ ὑψηλὴ ἐκ πλίνθων καπνοδόχος. Ἐναγκάσθημεν, τῇ βοήθειᾳ ἰκριωμάτων, νὰ ἐπισκευάσωμεν αὐτὴν καὶ συγχρόνως νὰ μειώσωμεν τὸ ὕψος της κατὰ δύο μέτρα.

12) Ἡ ἐκ βελούδου λῖαν ἐκ τοῦ χρόνου ἐφθαρμένη ἐπένδυσις τοῦ ξυλογλύπτου Ἐπιταφίου τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἀντικατεστάθη διὰ καινουργοῦς.

13) Εἰς τὸ ἐν τῇ νησίδι τοῦ San Michele παρεκκλήσιον τοῦ κοιμητηρίου τῶν Ὀρθοδόξων Ἑλλήνων ἐδέησε νὰ γίνουσι τοιχοδομικαὶ καὶ ξυλουργικαὶ ἐργασίαι πρὸς εὐπρεπισμὸν αὐτοῦ ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐν αὐτῷ ταφῆς τοῦ κατ' Ἀπρίλιον θανόντος παγκοσμίου φήμης μουσικοσυνθέτου Igor Strawinsky, ἧτις ἐτελέσθη ἐν Βενετίᾳ διὰ τοῦ ἐφημερίου τῆς Ἑλληνικῆς Ἀδελφότητος.

Τὰ ἀνωτέρω ἔργα, ἰδίᾳ τὰ οἰκοδομικὰ καὶ ὑδραυλικὰ, τὰ ὁποῖα ἐπεβάρυναν τὸν ἐφετινὸν προϋπολογισμὸν τοῦ Ἰνστιτούτου διὰ δυσβαστάκτου ποσοῦ, δεικνύουν ὅτι, ἐνεκα τῶν ἰδιαζουσῶν κλιματολογικῶν συνθηκῶν τῆς Βενετίας καὶ τῆς παλαιότητος τῶν κτηρίων, εἴμεθα καὶ θὰ εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ὑποβαλλώμεθα καθ' ἕκαστον ἔτος εἰς σημαντικὰς δαπάνας, διὰ νὰ διατηρῶμεν, ὡς ὀφείλομεν, ἐν καλῇ καταστάσει τὰ μνημειώδη κτήρια τοῦ Campo dei Greci καὶ τὰς ἐγκαταστάσεις αὐτῶν. Καὶ ἡ παραμικρὰ παραμέλησις ἢ ἡ μὴ ἔγκαιρος ἐκτέλεσις τῶν ἀπαραιτήτων ἐκάστοτε ἐπισκευῶν εἶναι δυνατόν νὰ προκαλέσῃ πολὺ βαρυτέρας ζημίας.

Β'. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΕΡΓΟΝ

Ὡς καὶ κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη, τὸ ἐπιστημονικὸν ἔργον τοῦ Ἰνστιτούτου συνεχίσθη καὶ κατὰ τὸ 1971 ἀποδοτικὸν εἰς τοὺς ποικίλους τομεῖς τῆς δραστηριότητός του, περὶ ὧν ἐν συνεχείᾳ.

1) ΕΡΕΥΝΗΤΑΙ

Εἰς τοὺς ἕξ ὑποτρόφους ἐρευνητάς, περὶ τῶν ὁποίων ἠσχολήθη καὶ ἐν τῇ περυσινῇ ἐκθέσει μου, οὐδεὶς προσετέθη κατὰ τὸ ἔτος 1971, διὰ λόγους οικονομικῶν. Προβλεπομεν ὅμως ὅτι κατὰ τὸ 1972 θὰ προκηρυχθοῦν διαγωνισμοί, διὰ τῶν ὁποίων θὰ ἐπιλεγθοῦν νέοι ὑπότροφοι, εἰς ἀντικατάστασιν τῶν ἀνωτέρω ἕξ, περὶ ἐκάστου τῶν ὁποίων διαλαμβάνομεν ἀκολούθως.

Ἡ κα Φανή Μαυροειδῆ - Πλουμίδη, εἰς τὴν ὁποίαν εἴχομεν ἐπιτρέψει νὰ παραμείνῃ εἰσέτι ἰδίαις δαπάναις ἐπὶ μικρὸν διάστημα εἰς τὸ Ἰνστιτούτον πρὸς συμπλήρωσιν τῆς συλλογῆς τοῦ ὕλικου τῆς διδακτορικῆς διατριβῆς της, ἐξηκολούθησε, καὶ μετὰ τὴν ἐξ αὐτοῦ ἀποχώρησιν, διαμένουσα ἐν Βενετίᾳ καθ' ὄλον τὸ 1971. Τοιοῦτοτρόπως ἐδόθη εἰς αὐτὴν ἡ εὐκαιρία νὰ προχωρήσῃ ἱκανοποιητικῶς εἰς τὴν σύνταξιν τῆς περὶ τῆς ἱστορίας της ἐν Βενετίᾳ Ἑλληνικῆς Ἀδελφότητος κατὰ τὸ πρῶτον ἡμῖσι τοῦ ΙΣ' αἰῶνος διατριβῆς της ταύτης, τὴν ὁποίαν ὑπολογίζει νὰ φέρῃ εἰς πέρας μέχρι τοῦ θέρους τοῦ 1972. Ἡ ἐν λόγῳ ἐρευνήτρια εἶχεν ἐξ ἄλλου τὴν τύχην νὰ ἀνεύρῃ εἰς τὰ ἀρχεῖα τοῦ Πατριαρχείου τῆς Βενετίας σειρὰν πολυτίμων καὶ λίαν ἐνδιαφερόντων ἐγγράφων ἀναφερομένων εἰς τὴν ἐν Βενετίᾳ περὶ τὸ 1500 δρᾶσιν σημαντικῶν ἐλληνικῶν προσωπικοτήτων (Ἰωάννου Πλουσιαδηνοῦ, Μάρκου Μουσούρου, Καίσαρος Στρατηγοῦ, Ἰωάννου Γρηγοροπούλου, Ἰωάννου Ρώσσου κλπ.). Τὰ ἐγγράφα ταῦτα ἀπετέλεσαν ἀντικείμενον ἐκτενοῦς μελετήματος αὐτῆς, τὸ ὁποῖον καὶ δημοσιεύεται εἰς τὸν τόμον 8 (1971) τῶν «Θησαυρισμάτων», ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐγγράφα ἀναφερόμενα στὶς ἐριδες τῶν Ἑλλήνων τῆς Βενετίας στὰ τέλη τοῦ ΙΕ' αἰῶνα». ¹ Ἐλπίζομεν ὅτι ἡ κα Φανή Μαυροειδῆ - Πλουμίδη θὰ συμπληρώσῃ τὴν σύνταξιν τῆς διατριβῆς της καὶ θὰ παρουσιάσῃ τὸ χειρόγραφον αὐτῆς πρὸς θεώρησιν πρὸ τῆς ἐκ Βενετίας ὀριστικῆς ἀναχωρήσεώς της.

β) Ὁ κ. Ἀθανάσιος Καραθανάσης διὰ τῆς συνεχισθείσης καὶ κατὰ τὸ δευτέρον τοῦτο ἔτος τῆς ὑποτροφίας του λίαν ἀποδοτικῆς ἐργασίας του ἐδικαίωσε τὰς χρηστάς ἐλπίδας τὰς ὁποίας εἴχομεν στηρίζει εἰς αὐτόν. Ἐν πρώτοις ἀπεπεράτωσε τὴν σύνταξιν τῆς διδακτορικῆς του διατριβῆς, φερούσης τὸν τίτλον «Ἡ Φλαγγίνιος Σχολὴ τῆς Βενετίας, τὸ μεγάλο παιδευτήριον τοῦ ὑποδοῦλου Ἑλληνισμοῦ (1665 - 1797)». Ἡ ἐργασία ἐξετάθη εἰς 800 σχεδὸν χειρογράφους σελίδας καὶ διαιρεῖται εἰς δύο μέρη, τὸ ἱστορικὸν καὶ τὸ φιλολογικόν, ἐκ τῶν ὁποίων θὰ ὑποβάλλῃ εἰς τὴν Φιλοσοφικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Θεσσαλονίκης μόνον τὸ πρῶτον, ἀποτελούμενον ἐξ 600 σελίδων, τὸ δὲ δευτέρον θὰ δημοσιεύσῃ ἰδιαιτέρως. Τὸ χειρόγραφον τῆς διατριβῆς του, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐξετάζονται λεπτομερῶς καὶ ἐπὶ τῇ βάσει κυρίως ἀνεκδότων πηγῶν ἢ ἴδρυσις, ἢ ὀργάνωσις, ἢ λειτουργία καὶ ἢ ἐξέλιξις τῆς περιφήμου ταύτης σχολῆς, ὡς καὶ ἡ ἀκτινοβολία της καὶ οἱ ἐξ αὐτῆς προελθόντες σημαντικοὶ λόγοι καὶ συγγραφεῖς, ὑπεβλήθη ἤδη πρὸς ἐμὲ πρὸς θεώρησιν. Πρόκειται περὶ ἔργου χρησιμωτάτου, παρέχοντος πλοῦτον νέων εἰδήσεων, τὸ ὁποῖον, καὶ ὡς στενωτάτα συνδεδεμένον μὲ τὴν ἱστορίαν τῆς ἐν Βενετίᾳ Ἑλληνικῆς Ἀδελφότητος, θὰ ἦτο εὐχῆς ἔργον, ἐὰν κατορθοῦτο νὰ περιληφθῆ εἰς τὰς ἐκδόσεις τοῦ Ἰνστιτούτου. Ὁ κ. Καραθανάσης ἐπεράτωσεν ἐπίσης τὴν συλλογὴν τοῦ ὕλικου τοῦ ἀναφερομένου εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν δύο ἐν Παδοῦῃ ἐλληνικῶν Κολλεγίων (Ἰωάννου Κωττοῦνη καὶ Ἰωάσαφ Παλαιόκαπα), ἤρχισε δὲ ἤδη συνθέτων τὴν ἱστορίαν τοῦ πρώτου. Ἐξ ἄλλου, ἐργασία του προελθοῦσα ἐκ τῶν κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος ἀρχεῖακῶν ἐν Βενετίᾳ ἐρευνῶν του ἐδημοσιεύθη ἤδη εἰς τὸ περιοδικὸν «Πελοποννησιακά», τόμ. 8 (1971), σ. 239 - 260, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐπαναστατικὲς κινήσεις στὴν Πελοπόννησον στὰ 1659». Ἐτέραν ἐργασίαν του, ἀναφερομένην εἰς ἱστορικὰ γεγονότα τῆς Καλαμάτας τῶν ἐτῶν 1660 καὶ 1710, ἀπέστειλεν ἤδη πρὸς δημοσίευσιν εἰς τὸ περιοδικὸν «Μεσσηνιακά». Τέ-

1. Βλ. «Θησαυρίσματα» τόμ. 8 (1971), σ. 115 - 187.

λος, εργασίαν του έκτενη ἔξ 70 χειρογράφων σελίδων ὑπὸ τὸν τίτλον «*Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ρητορικὴ στὸν Ἅγιο Γεώργιο τῶν Ἑλλήνων τῆς Βενετίας (1534 - 1788)*», διαλαμβάνουσας περὶ τῶν ἱεροκηρύκων τῶν κατὰ καιροὺς ὑπὸ τῆς Ἀδελφότητος ἐντεταλμένων νὰ κηρύττουν τὸν θεῖον λόγον ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τῆς Βενετίας, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν μαρτυριῶν τοῦ ἀρχείου τοῦ Ἰνστιτούτου, παρέδωκεν εἰς ἡμᾶς πρὸς δημοσίευσιν εἰς τὸν προσηχῆ τόμον 9 (1972) τῶν «*Θησαυρισμάτων*». Ἀλλά, πλὴν τῶν ἐκπονηθεισῶν τούτων ἢ καὶ δημοσιευθεισῶν μελετῶν, δύο ἔτεροι μελεταὶ τοῦ κ. Καραθανάση εὐρίσκονται ὑπὸ ἀποπεράτωσιν. Ἡ μία, ἔξ ὑπερεκατὸν χειρογράφων σελίδων, περιλαμβάνει ἀνέκδοτα ἔγγραφα (τὰ πλεῖστα ἑλληνικὰ) Κρητῶν πολεμιστῶν πρὸς τὸν Βενετὸν ἀρχιστράτηγον Φραγκίσκον Μοροζίνην κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Κρητικοῦ Πολέμου (1645-1699). Ἐκ τῶν ἐγγράφων τούτων ἀποδεικνύεται διὰ πρώτην φορὰν ἡ ἐνεργὸς συμμετοχὴ τῶν Κρητῶν παρὰ τὸ πλευρὸν τῶν Βενετῶν εἰς τὰς ἐν τῇ νήσῳ πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις κατὰ τῶν Τούρκων, ἢ ὑπαρξίς μαχίμων ἑλληνικῶν ὁμάδων δρωσῶν κατὰ τῶν εἰσβολῶν ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν Ἑλλήνων ὀπλαρχηγῶν, τῶν ὁποίων διὰ πρώτην φορὰν μανθάνομεν τὰ ὀνόματα ἐκ τῶν αὐτογράφων ἐπιστολῶν των (στρατιώτης Μόρος, καπετὰν Νικηφόρος Πατακός, Γεώργιος Κουκούτσης, Μανούσος Παπαδόπουλος κλπ.), καὶ ἡ ἐπαναστατικὴ κίνησις εἰς ἡδὴ κατακτηθείσας ὑπὸ τῶν Τούρκων περιοχάς. Ἡ μελέτη θὰ ἀποσταλῆ προσεχῶς πρὸς δημοσίευσιν εἰς τὸ περιοδικὸν «*Κρητικὰ Χρονικά*». Ἡ ἑτέρα μελέτη ἀναφέρεται εἰς τὴν δρασίν τῶν φιλελλήνων ἐν Ἑλλάδι καὶ τῷ ἔξωτερικῷ, κυρίως ἐν Γερμανίᾳ, ἡ προσφυγὴ κατοίκων νήσων τοῦ Αἰγαίου καὶ τῆς Κύπρου εἰς Βενετίαν καὶ Τεργέστην καὶ ἡ στάσις τῶν Ἑλλήνων τῆς περιοχῆς τῆς Βενετίας ἐναντι τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως κατὰ τὸ πρῶτον αὐτῆς ἔτος (1821), ἐπὶ τῇ βάσει ἀνεκδότων αὐστριακῶν ἐγγράφων ἀποκειμένων εἰς τὰ Κρατικὰ Ἀρχεῖα τῆς Βενετίας. Ἀλλὰ καὶ δι' ἄλλας προγραμματισθείσας, ἀλλὰ μὴ συνταχθείσας εἰσέτι ἐργασίας συνέλεξεν ὕλικὸν ὁ κ. Καραθανάσης, ὡς περὶ τοῦ Κρητὸς λογίου ἱερέως τοῦ ΙΖ' αἰῶνος Βαρθολομαίου Συροπούλου, τοῦ Κεφαλλήνος θεολόγου τοῦ ΙΗ' αἰῶνος Ζησίμου - Ἀθανασίου Περιστιάνου, περὶ τῶν Ἑλλήνων βιβλιοθηκαρίων τῆς Μαρκιανῆς Βιβλιοθήκης, περὶ τῆς πολεμικῆς δράσεως γνωστῶν καὶ διακεκριμένων Κρητῶν, κληρικῶν ἢ λαϊκῶν, κατὰ τὸν βενετοτουρκικὸν πόλεμον τοῦ 1645-1669 κ. ἄ. Ὁ κ. Καραθανάσης, ἐργασθεὶς ἀποδοτικώτατα, μετὰ ζήλου καὶ εὐσυνειδησίας, ἀνεχώρησεν ἐκ Βενετίας, ληξάσης τῆς ὑποτροφίας του, τὴν 25ῃν Νοεμβρίου. Ὑπῆρξε πρότυπον νέου ἐρευνητοῦ καὶ διὰ τὰ ἐπιστημονικὰ του ἐπιτεύγματα καὶ διὰ τὸ ἐξαίρετον ἠθὸς του καὶ δικαιοῦμεθα νὰ τρέφωμεν τὰς καλυτέρας ἐλπίδας διὰ τὴν μελλοντικὴν του ἐξέλιξιν.

γ) Ὁ κ. Γεώργιος Μοσχόπουλος συνέχισε τὴν συλλογὴν ὕλικου πρὸς παρασκευὴν τῆς περὶ τοῦ Σωφρονίου Κουτούβαλη διδακτορικῆς διατριβῆς του, τῆς ὁποίας διηύρυνε τὸ πλαίσιον, ἐπιγράψας αὐτὴν «*Τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα τῆς Ἑλληνικῆς Ἀδελφότητος Βενετίας ἀπὸ 1768 - 1790 καὶ ὁ Μητροπολίτης Φιλαδελφείας Σωφρόνιος Κουτούβαλης*». Ταύτης ἐξεπόνησεν ἤδη τὸ γενικὸν διάγραμμα τῶν κεφαλαίων καὶ συνέθεσε τὸ πρῶτον κεφάλαιον. Ἡ διατριβὴ θὰ περιλάβῃ τοιοῦτοτρόπως καὶ τὰ κατὰ τοὺς πρὸ τοῦ Κουτούβαλη ὑποψηφίους μητροπολίτας Φιλαδελφείας Νικηφόρον Μόρμορην καὶ Νικηφόρον Θεοτόκην. Ὁ κ. Μοσχόπουλος συνέχισε παραλλήλως καὶ τὴν συλλογὴν ὕλικου ἐκ τῶν Κρατικῶν Ἀρχείων τῆς Βενετίας ἀναφερομένου εἰς τὴν προγραμματισθεῖσαν εὐρυτέραν

έργασίαν του περί τῆς ἐν Ἑπτανήσῳ παιδείας κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Βενετοκρατίας. Ἐπαφελήθεις τῆς ἀρχομένης ταξινομήσεως τοῦ Νέου Ἀρχείου τῆς Ἑλληνικῆς Ἀδελφότητος Βενετίας, συνεκέντρωσεν ὑλικὸν πρὸς βιογράφησιν τοῦ Παναγῆ Τυπάλδου - Φορέστη (1829 - 1905), Προξένου τῆς Ἑλλάδος ἐν Βενετία καὶ Προέδρου τῆς Ἑλληνικῆς Ἀδελφότητος. Συνεκέντρωσεν ἐπίσης ἐκ διαφόρων πηγῶν βιογραφικὰ στοιχεῖα περὶ τοῦ Κεφαλλῆνος φιλοσόφου Ἀντωνίου Μοσχόπουλου (1713 - 1788), περὶ τοῦ ὁποίου συγγράφει μελέτην ἐξετάζουσαν ἰδίᾳ τὸ ἀνεκδοτὸν ἔργον του «*Λογικὴ εἶτε στοχασμοὶ ἐπάνω εἰς τὰς δυνάμεις τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦς*». Τέλος ὁ κ. Μοσχόπουλος ἐνετόπισεν εἰς τὰ Κρατικὰ Ἀρχεῖα τῆς Βενετίας ἱστορικὸν ὑλικὸν ἀναφερόμενον εἰς τὴν νῆσον Κεφαλληνίαν κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Βενετοκρατίας, ἀνεληθὸν συνολικῶς εἰς 1103 σελίδας, τὸ ὁποῖον καὶ φωτογραφήσας δαπάναις τῆς Κοργιαλενεῖου Βιβλιοθήκης Ἀργοστολίου ἀπέστειλε πρὸς ἐμπλουτισμὸν τοῦ Ἱστορικοῦ Ἀρχείου Κεφαλληνίας. Ὁ κ. Μοσχόπουλος, ἀναγκασθεὶς δι' ὑπηρεσιακοὺς λόγους ν' ἀναχωρήσῃ τὴν 5ῃν Μαΐου, ἤτοι ὀλίγον πρὸ τῆς λήξεως τῆς ἐνιαυσίας ὑποτροφίας του, δὲν ἠδυνήθη νὰ ὀλοκληρώσῃ οὐδεμίαν τῶν ἀνωτέρω ἐργασιῶν του. Ἐλπίζομεν ὅμως ὅτι θὰ κατορθώσῃ εἶτε ἐπανερχόμενος εἰς Βενετίαν ἐπὶ τι διάστημα, εἶτε ἐργαζόμενος ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ του πατριδί, νὰ ἀποπερατώσῃ τοῦλάχιστον τὴν διδακτορικὴν του διατριβήν, ἣ ὁποία συνδέεται ἀμέσως καὶ μὲ τὰ Ἑπτάνησα καὶ μὲ τὴν Ἑλληνικὴν Ἀδελφότητα τῆς Βενετίας.

δ) Ὁ κ. Παναγιώτης Μαστροδημήτρης συνέχισε καὶ ὠλοκλήρωσε τὰς ἐπὶ διαφόρων θεμάτων ἐρεύνας του, περὶ τῶν ὁποίων διελάβομεν ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ 1970, διεξήγαγε δὲ καὶ νέας καὶ ἐδημοσίευσεν ἤδη ἐργασίας τινάς. Οὕτως ἐπεράτωσε τὴν ἐρευνάν του περὶ τοῦ ἐν Εὐβοίᾳ Λατινικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῶν κτημάτων του (1261 - 1470), μεταβάς καὶ ἐργασθεὶς ἐκ νέου ἐπὶ 10ήμερον εἰς τὰ Ἀρχεῖα καὶ τὴν Βιβλιοθήκην τοῦ Βατικανοῦ. Τὰ ἐκ τῶν Ἀρχείων τούτων καὶ τῶν τῆς Βενετίας συλλεγέντα ἔγγραφα μετέγραψεν ἤδη, ὡς καὶ τὰ ἐν Εὐβοίᾳ συνταχθέντα βενετικά νοταριακὰ ἔγγραφα τῶν ἐτῶν 1215 - 1466. Ἐπίσης συνέλεξεν, ἐν Βενετία καὶ Φλωρεντία, συμπληρωματικὸν ὑλικὸν ἀναφερόμενον εἰς τὰς παρασκευαζομένας ἐργασίας του περὶ τῆς ἐκστρατείας τοῦ Φραγκίσκου Μοροζίνη (1688) κατὰ τῆς Εὐβοίας καὶ περὶ τοῦ Πέτρου Βεμπο, ὡς καὶ εἰς τὴν ἐκδοθεῖσαν ἤδη διατριβήν του περὶ Νικολάου Σεκουνδινου. Τέλος, ἐφωτογράφησεν ἐπιστολὴν τοῦ Ἀντωνίου Ἐπάρχου (1561) πρὸς τὸν Γάπαν Πίον Δ' καὶ ἐπιστολὰς τοῦ Ἰαννοῦ Λασκάρεως, πιθανῶς ἀνεκδότους, ἐκ μαρκιανῶν κωδίκων. Τὸ ἀνωτέρω συλλεγὲν καὶ μεταγραφὲν πλούσιον ὑλικὸν ἐλπίζομεν ὅτι θὰ χρησιμεύσῃ πρὸς συγγραφὴν ἰκανῶν καὶ ἐκτεταμένων ἐργασιῶν. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ κ. Μαστροδημήτρης συνέταξεν ἤδη καὶ ἐδημοσίευσεν ἢ δημοσιεύει προσεχῶς ἄλλας μικροτέρας ἐργασίας. Τοιοῦτοτρόπως συνέταξε, τῇ ὑποδείξει μου, μελέτημα ὑπὸ τὸν τίτλον «*Γεώργιος Τριβίτζιος (πρὸ τοῦ 1423 - 1485) κωδικογράφος τοῦ Βησσαρίωνος καὶ ἱερεὺς τῶν ἐν Βενετία Ἑλλήνων*», τὸ ὁποῖον δημοσιεύεται εἰς τὸν τόμον 8 (1971) τῶν «Θησαυρισμάτων»¹. Ἄλλο μελέτημα, ὑπὸ τὸν τίτλον «*Ὀμιλία καὶ ἐπιγράμματα Μελετίου ἱερομονάχου τοῦ Βλαστοῦ πρὸς τιμὴν τοῦ Γενικοῦ Προβλεπτοῦ Κρήτης Alvisi Priuli (1602)*», ἐδημοσιεύθη εἰς τὸν τόμον 72 (1971), σελ. 103 - 113 τοῦ περιοδικοῦ «Ἀθηνᾶ»· πρόκειται περὶ αὐτογράφων τοῦ λογίου τούτου Κρητὸς ἐκδι-

1. Βλ. «Θησαυρίσματα», τόμ. 8 (1971), σ. 49 - 62.

δομένων ἐκ τοῦ κώδικος *Marc. Lat.* XIV, 230 (4736). Τρίτον μελέτημά του, ὑπὸ τὸν τίτλον «*Ἐπιγράμματα ἱερέων τοῦ Χάνδακος εἰς ἔπαινον τοῦ Δούκα τῆς Κρήτης Γιουαννι- Battista Grimani (1636)*», ἐδημοσιεύθη εἰς τὸν τόμον 23 (1971), σ. 367-394, τοῦ περιοδικοῦ «Κρητικά Χρονικά» ἡ ἐργασία συνοδεύεται καὶ ὑπὸ ἄλλων κειμένων περὶ Grimani καὶ περὶ ἱερέων τοῦ Χάνδακος, θὰ συμπληρωθῇ δὲ προσεχῶς διὰ τῆς δημοσιεύσεως καὶ πεζῶν κειμένων ἀφιερωμένων εἰς τὸν αὐτὸν Grimani. Τέταρτον, τέλος, μελέτημα, ὑπὸ τὸν τίτλον «*Σύμμεικτα εὐβοϊκῆς ἱστορίας: Α'. Ὁ ἐπίσκοπος Καρύστου Ἄνανίας Κοσμόπουλος ἐν Κερκύρα (1786-1787). Β'. Ἐπιστολὴ ἀνέκδοτος τοῦ ἐπισκόπου Εὐδρίπου Ἰακώβου ὑπὲρ τῆς Μονῆς Γαλατάκη (1832)*», ἐδημοσιεύθη εἰς τὸν τόμον 21 (1971), σ. 338-350 τῆς «Ἐπιστημονικῆς Ἐπετηρίδος τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν». Αἱ πολλαὶ καὶ ποικίλαι ἐργασίαι αὐταὶ τοῦ κ. Μαστροδημήτρη ἀποδεικνύουν ὅτι οὗτος, ἀπηλλαγμένος τῆς συντάξεως διατριβῆς καὶ ἔμπειρος ἤδη περὶ τὴν ἔρευναν, ἐχρησιμοποίησεν ἀποδοτικῶς τὸν χρόνον τῆς ἐν Βενετίᾳ παραμονῆς του μέχρι τῆς ἀναχωρήσεώς του, τὴν 1ην Ἰουλίου, ὅτε ἔληξεν ἡ ὑποτροφία του.

ε) Περὶ τοῦ κ. Εὐθυμίου Σουλογιάννη οὐδὲν δύναμαι δυστυχῶς νὰ προσθέσω εἰς τὰ ἐν τῇ περυσινῇ ἐκθῆσει μου γραφέντα, διότι οὗτος διὰ τῆς ἀπὸ 14/1/1971 ἀναφορᾶς του ἀνεκοίνωσεν εἰς ἐμὲ ὅτι θὰ εὐρίσκετο εἰς τὴν ἀδήριτον ἀνάγκην νὰ διακόψῃ τὴν ἐν τῷ ἡμετέρῳ Ἰνστιτούτῳ παραμονὴν του ἱκανοὺς μῆνας πρὸ τῆς λήξεως τῆς ὑποτροφίας του καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ ἀμέσως εἰς Ἀθήνας, ἔνεκα ἀπροόπτως ἀνακυψασῶν σοβαρωτάτων οἰκογενειακῶν δυσχερειῶν, ἀνεχώρησε δὲ πράγματι τὴν 18ην Ἰανουαρίου. Πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του ἐφωδίασα αὐτὸν δι' ἱκανοῦ ἀριθμοῦ φωτοτυπιῶν τῶν σημαντικωτέρων ἐγγράφων τοῦ Νέου Ἀρχείου τοῦ ἡμετέρου Ἰνστιτούτου τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΘ' αἰῶνος ἀνασυσταθεῖσαν Φλαγγίνειον Σχολήν, τῆς ὁποίας εἶχεν ἀναλάβει νὰ συγγράψῃ τὴν ἱστορίαν. Ἐς ἐλπίσωμεν ὅτι ὁ κ. Σουλογιάννης, παρὰ τὴν ἀρόβλεπτον ταύτην ἀντιξοότητα, ἡ ὁποία καὶ τὸ Ἰνστιτούτον ἀπεστέρησε προορώως ἐνὸς ὑποτρόφου του, θὰ δυνηθῇ ἐν Ἑλλάδι νὰ φέρῃ εἰς πέρας, τῇ βοήθειᾳ τοῦ ὕλικου τὸ ὅποιον ἀπεκόμισε καὶ ἐνδεχομένως διὰ νέας ἐρεῦνης του εἰς Βενετίαν, τὴν ἀναληφθεῖσαν ἐργασίαν.

ς) Ὁ κ. Ἀθανάσιος Παλιούρας συνεκέντρωσε τὴν κυρίαν του προσπάθειαν εἰς τὴν συλλογὴν τοῦ ὕλικου καὶ τὴν σύνταξιν τῆς περὶ τοῦ βίου καὶ τοῦ ἔργου τοῦ Κρητῶς ζωγράφου Γεωργίου Κλόντζα διδακτορικῆς διατριβῆς του. Συνεχίσας ἐπιμόνως καὶ συστηματικῶς τὴν ἔρευναν τῶν εἰς τὰ Κρατικά Ἀρχεῖα τῆς Βενετίας νοταριακῶν καταστίχων τῆς Κρήτης, τῶν ἐτῶν 1540-1610, διεξῆλθεν 90 ὅλα κατάστιχα 50 νοταρίων. Τοιοῦτοτρόπως ὄχι μόνον ἀνεῦρεν ἐνδιαφερούσας μαρτυρίας περὶ τοῦ ζωγράφου, τῆς οἰκογενείας του, τοῦ χρόνου τοῦ θανάτου του κλπ., περὶ ὧν οὐδὲν μέχρι σήμερον ἦτο γνωστόν, ἀλλὰ καὶ συνεκέντρωσεν ὑπὲρ τὰ 60 ὀνόματα ζωγράφων τοῦ Χάνδακος δρασάντων κατὰ τὸ δεύτερον ἡμισυ τοῦ ΙΣ' αἰῶνος, ἀποδεικνύοντα τὴν μεγάλην καλλιτεχνικὴν ἀνθισιν τῆς κρητικῆς πρωτευούσης κατὰ τοὺς χρόνους τούτους, καθ' οὓς ἤκμαζεν, ὡς γνωστόν, καὶ ἡ ποίησις καὶ ἡ λογοτεχνία. Ὁ κ. Παλιούρας ἐμελέτησε παραλλήλως ἐν τῇ Μαρκιανῇ Βιβλιοθήκῃ τὸν μικρογραφημένον κώδικα τοῦ Κλόντζα (*Marc. Gr.* VII, 22, coll. 1466), ὁ ὁποῖος θὰ ἀποτελέσῃ, μετὰ τὰ βιογραφικά, τὸ δεύτερον μέρος τῆς διατριβῆς του. Ἐμελέτησεν ἐπίσης τὰς τρεῖς φορητὰς αὐτοῦ εἰκόνας τὰς ἐν τῷ Μουσεῖῳ τοῦ Ἑλληνι-

κοῦ Ἰνστιτούτου (ἀριθ. μητρ. 27 - 29, καταλ. Χατζηδάκη 50 - 52), ὡς καὶ τὰς εἰς τὴν Πινακοθήκην τοῦ Βατικανοῦ ἀποκειμένης. Αἱ φορηταὶ αὐταὶ εἰκόνες τοῦ Κλόντζα μετὰ τῶν ἄλλων τῶν σωζομένων εἰς Ἀθήνας, Πάτμον, Σύμην, Ζάκυνθον καὶ Σινᾶ θὰ ἀποτελέσουν τὸ τρίτον μέρος τῆς διατριβῆς του, τὴν ὁποίαν θὰ κατακλείσῃ θεολογικὴ ἐξέτασις καὶ αἰσθητικὴ θεώρησις τῶν ἔργων τοῦ ζωγράφου. Ὁ κ. Παλιούρας ἐλπίζει νὰ περατώσῃ τὴν σύνταξιν τῆς διατριβῆς του ἐντὸς τοῦ προσεχοῦς ἔτους 1972. Ἀκολούθως προτίθεται νὰ προβῆ εἰς τὴν ἔκδοσιν τῶν ἱστορικῶν καὶ χρησμολογικῶν κειμένων τοῦ Μαρκιανοῦ κώδικος τοῦ Κλόντζα, διὰ τῆς ὁποίας πιστεύει ὅτι θὰ ἐπιλυθῶν προβλήματα σχετιζόμενα πρὸς τὰς πηγὰς, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἦντλησεν οὗτος τὰ θέματά του. Πρὸς καλυτέραν κατανόσιν καὶ ἐρμηνεῖαν τοῦ ζωγραφικοῦ ἔργου τοῦ Κλόντζα ὁ κ. Παλιούρας ἐμελέτησε τὰ συναφῆ θέματα τῆς δυτικῆς τέχνης εἰς τὰς βιβλιοθήκας τῆς Ἰταλίας καὶ ἐπεσκέφθη τὰ κυριώτερα μουσεῖα τῆς Βενετίας, τῆς Ρώμης, τῆς Φλωρεντίας, τῆς Σιένας κλπ. Ἀλλά, πλὴν τῆς παρασκευῆς τῆς διατριβῆς του, ὁ κ. Παλιούρας συνέταξε μελέτημα ὑπὸ τὸν τίτλον «*Ἡ εἰκονογράφησις τοῦ τροῦλλον τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Βενετίας*», τὸ ὁποῖον δημοσιεύεται εἰς τὸν τόμον 8 (1971) τῶν «Θησαυρισμάτων»¹ μετὰ ἐννέα πινακῶν ἐκτὸς κειμένου καὶ ἐξετάζει τὸ ἔργον τοῦ ζωγράφου τοῦ 15' αἰῶνος Ἰωάννου τοῦ Κιπρίου. Συνέλεξεν ἐπίσης ὑλικὸν πρὸς σύνθεσιν μελλοντικῶς ἄλλων ἐργασιῶν, ὡς περὶ τῆς ψηφιδωτῆς διακοσμῆσεως τοῦ ἐν τῷ ναῶ τοῦ Ἁγίου Μάρκου τῆς Βενετίας παρεκκλησίου τοῦ Ἁγίου Ἰσιδώρου, περὶ τῶν ψηφιδωτῶν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τῶν Ἑλλήνων τῆς Βενετίας, περὶ τῶν βενετικῶν ὀχυρώσεων τῆς Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας κλπ. Ὁ κ. Παλιούρας, ὅστις ἀνεχώρησε τὴν 23ην Ὀκτωβρίου, ληξάσης τῆς ὑποτροφίας του, διεκρίθη διὰ τὴν ἔφεσίν του πρὸς μάθησιν, τὴν προθυμίαν καὶ φιλοτιμίαν του καὶ τὸ μελίχιον τοῦ χαρακτῆρός του. Ἐλπίζομεν ὅτι θὰ δυνηθῆ ταχέως νὰ ἀξιοποιήσῃ ὅσα ἀπεκόμισεν ἐκ τῆς ἐν Βενετία μετεκπαιδεύσεως καὶ ἐργασίας του.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ὑποτρόφων ἡ κ. Φανὴ Μαυροειδῆ - Πλουμίδη καὶ ὁ κ. Ἀθανάσιος Καραθανάσης ὑπέστησαν ἐπιτυχῶς κατὰ τὸν μῆνα Ἰούνιον τὰς ἀπολυτηρίους ἐξετάσεις τῆς εἰς τὰ Κρατικὰ Ἀρχεῖα τῆς Βενετίας λειτουργούσης Σχολῆς Παλαιογραφίας, Ἀρχειονομίας καὶ Διπλωματικῆς καὶ ἔλαβον τὸ ὑπ' αὐτῆς ἀπονεμόμενον πτυχίον. Τὰ μαθήματα τοῦ πρώτου ἔτους παρηκολούθησεν εἰς τὴν Σχολὴν ταύτην καὶ ὁ κ. Ἀθανάσιος Παλιούρας. Ἄς προστεθῆ ἐνταῦθα ὅτι ὁ πρῶν ὑπότροφος τοῦ ἡμετέρου Ἰνστιτούτου κ. Ἀριστείδης Στεργέλλης ἀνηγορεύθη τὴν 28ην Ἰανουαρίου διδάκτωρ τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Θεσσαλονίκης διὰ τῆς περὶ τῶν δημοσιευμάτων τῶν Ἑλλήνων σπουδαστῶν τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Παδοῦς διατριβῆς του, περὶ ἧς διελάβομεν εἰς τὰς προηγουμένας ἐκθέσεις.

2) ΦΙΛΟΞΕΝΟΥΜΕΝΟΙ, ΠΡΟΣΚΕΚΛΗΜΕΝΟΙ ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΕΠΤΑΙ

Ζωηρὰ ὑπῆρξεν ἡ κίνησις τῶν φιλοξενουμένων καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1971. Παρετηρήθη ὅμως ὅτι οὗτοι ἐφέτος ὑπῆρξαν κυρίως ξένοι προσκεκλημένοι ἢ Ἑλληνες παραμεί-

1. Βλ. «Θησαυρίσματα», τόμ. 8 (1971), σ. 63 - 86.

ναντες ἐπὶ μικρὸν διάστημα. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἐπισκέπται τοῦ Ἰνστιτούτου ὑπῆρξαν πολλοὶ καὶ ἀξιόλογοι.

Ι. Ἡ Ἐποπτικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Ἰνστιτούτου προσεκάλεσε δι' ἀποφάσεών της ληφθεισῶν τὸν Αὐγούστον τοῦ 1970 καὶ τὸν Μάρτιον τοῦ 1971 τοὺς εἰς τὰ ἐπιστημονικὰ κέντρα τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν ἐργαζομένους γνωστούς Ἑλληνας ἐρευνητὰς κ.κ. Λέανδρον Βρανούσην, Διευθυντὴν τοῦ Κέντρου Ἑρεύνης τοῦ Μεσαιωνικοῦ καὶ Νέου Ἑλληνισμοῦ, Χρήστον Πατρινέλην, Συντάκτην τοῦ Κέντρου τούτου καὶ Δικαίον Βαγιακάκον, Διευθυντὴν τοῦ Κέντρου Συντάξεως τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ, ὡς καὶ τὴν κυρίαν Ἐραν Βρανούσην, συνεργάτιδα τοῦ Κέντρου Βυζαντινῶν Ἑρευνῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος Ἑρευνῶν. Δυστυχῶς, διὰ λόγους ὑπηρεσιακοῦς ἢ προσωπικοῦς, οὐδεὶς τῶν προσκληθέντων τούτων κατέστη δυνατὸν νὰ ἔλθῃ εἰς Βενετίαν κατὰ τὸ 1971. Ἐλπίζομεν ὅτι οὗτοι θὰ δυνηθῶσιν νὰ ἔλθουν κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος καὶ ὅτι ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν καὶ τὸ Ἐθνικὸν Ἰδρυμα Ἑρευνῶν θὰ χορηγήσουν εἰς αὐτοὺς ἄδειαν ὀλιγομήνου ἀπουσίας, μὲ τὴν βεβαιότητα ὅτι ἡ ἐκ τῆς ἀπουσίας τῶν ταύτης ὑπηρεσιακὴ ζημίαι θὰ ἀντισταθμισθῇ διὰ τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν, τὰς ὁποίας, ὡς ἔμπειροι ἐρευνηταί, θὰ διεξαγάγουν ἐν Βενετίᾳ καὶ διὰ τοῦ ὕλικου τὸ ὁποῖον ἐπανερχόμενοι θὰ ἀποκομίσουν πρὸς ὄφελος τῶν ἐπιστημονικῶν κέντρων εἰς τὰ ὁποῖα ὑπηρετοῦν.

Ἐκ τῶν φιλοξενουμένων τοῦ παρελθόντος ἔτους παρέμεινε κατὰ τὸ 1971 μόνον ὁ κ. Ἰωάννης - Θεοφάνης Παπαδημητρίου, περὶ τῆς ἐργασίας τοῦ ὁποίου διελάβομεν ἤδη ἐν τῇ περυσινῇ ἐκθέσει. Ὁ κ. Παπαδημητρίου συνέχισε τὰς ἐρεῦνας του καὶ κατὰ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1971 μέχρι τῆς 2^{ας} Φεβρουαρίου, ὅτε ἀπῆλθε, ληξάσης τῆς φιλοξενίας του. Τὰ τελικὰ ἀποτελέσματα τῶν εἰς τοὺς κώδικας τῆς Μαρκιανῆς Βιβλιοθήκης ἐρευνῶν του ὑπῆρξαν λίαν ἱκανοποιητικὰ. Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἀνεκάλυψε καὶ κώδικα τοῦ Ὀβιδίου περιέχοντα κείμενον γνωστὸν ἐξ ἑνὸς καὶ μόνον ἄλλου χειρογράφου. Τὸ ὕλικόν τὸ ὁποῖον ἀπεκόμισεν ἐπεξεργάζεται ἤδη ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Colorado τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, ὅπου διδάσκει ἐφέτος, καὶ ἐλπίζομεν ὅτι δὲν θὰ βραδύνη νὰ δημοσιεύσῃ τὰ ἐξ αὐτοῦ πορίσματά του. Ἐν τῷ μεταξὺ ἐκ τῆς μελέτης τοῦ κώδικος *Marc. Graec. 527 (776)*, αὐτογράφου τοῦ Βησσαρίωνος, συνέταξε μελέτην δημοσιευθεῖσαν ἀγγλίστι, ὑπὸ τὸν τίτλον «*An Unnoticed Manuscript of Thucydides in the Hand of Bessarion*» εἰς τὸν τόμον 7 (1970), σελ. 272 - 288 τῶν «Θησαυρισμάτων».

II. Οἱ ξένοι ἐπιστήμονες οἱ φιλοξενηθέντες ἐφέτος δι' ὀλίγον χρόνον ἐν τῷ Ἰνστιτούτῳ τῇ προσκλήσει μου ἢ τῇ συστάσει καθηγητῶν Πανεπιστημίων τῆς Εὐρώπης ὑπῆρξαν οἱ ἀκόλουθοι: α) ὁ κ. A. L. Vincent, λέκτωρ τῶν Νεοελληνικῶν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Birmingham τῆς Ἀγγλίας, β) ὁ κ. Vincenzo Pecoraro, βοηθὸς τῆς ἔδρας τῆς Ἑλληνικῆς Φιλολογίας τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Παλέρμου, γ) ὁ κ. Erwin Fenster, βοηθὸς τῆς ἔδρας τῆς Βυζαντινολογίας τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μονάχου, δ) ὁ κ. Peter Topping, τακτικὸς καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Cincinnati, ε) ὁ κ. André Pippidi, συνεργάτης τοῦ Ἰνστιτούτου Σπουδῶν Νοτιοανατολικῆς Εὐρώπης τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ Ρουμανικῆς Ἀκαδημίας, ς) ἡ Δίς Rosemary Bancroft, πτυχιούχος τοῦ Exeter College τῆς Ἀγγλίας καὶ ζ) ἡ Δίς Brunehilde Imhaus, πτυχιούχος τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Toulouse

α) Ὁ κ. A. L. Vincent, ἐπανελημμένος καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν φιλοξενηθεὶς ἐν τῷ Ἰνστιτούτῳ καὶ τακτικὸς συνεργάτης τοῦ περιοδικοῦ αὐτοῦ, διέμεινε μόνον ἐπὶ ἑβδομάδα (10 - 17 Ἰανουαρίου) καὶ εἰργάσθη εἰς τὰ Κρατικὰ Ἀρχεῖα τῆς Βενετίας πρὸς συγκέντρωσιν νέων εἰδήσεων ἀναφερομένων εἰς προσωπικότητας τῆς Κρητικῆς Λογοτεχνίας, τὴν ὁποίαν μελετᾷ συστηματικῶς. Ὁ κ. Vincent συνέταξεν, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ κ. N. Παναγιωτάκη, καὶ μελέτημα ὑπὸ τὸν τίτλον «*Συμπληρωματικὰ περὶ Κονταράτων κ.ἄ.*», τὸ ὁποῖον δημοσιεύεται εἰς τὸν τόμον 8 (1971) τῶν «*Θησαυρισμάτων*»¹. Λυπούμεθα διότι ὁ κ. Vincent, ἐνθουσιώδης μελετητὴς τῆς λογοτεχνίας μας, δὲν εἶχε διαθέσιμον χρόνον, διὰ νὰ παραμείνῃ περισσότερο.

β) Ὁ κ. Vincenzo Pecoraro, ὅστις συνεπλήρωσε τὰς φιλολογικὰς σπουδὰς του ἐν Ἀθήναις καὶ ὁμιλεῖ καλῶς τὴν νέαν ἑλληνικὴν, παρέμεινεν ἐν τῷ Ἰνστιτούτῳ ἐπὶ τρεῖς ἑβδομάδας (15 Μαρτίου - 4 Ἀπριλίου) καὶ εἰργάσθη ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ Μαρκιανῇ Βιβλιοθήκῃ, ὁπόθεν ἀπεκόμισεν ἀξιόλογον ὕλικόν. Ὁ κ. Pecoraro ἠσχολήθη ἰδίᾳ μὲ τὴν ἱστορίαν τοῦ χειρογράφου τῆς «*Ἐρωφίλης*» τοῦ Γεωργίου Χορτάτη τοῦ ἐκδοθέντος ὑπὸ Émile Legrand. ἠσχολήθη ἐπίσης μὲ τὰς μεταφράσεις σερβικῶν ἀσμάτων εἰς τὴν νέαν ἑλληνικὴν, τὰς γενομένας ὑπὸ τοῦ Niccolò Tommaseo καὶ παραμεινάσας ἀνεκδότους σχεδὸν καθ' ὅλοκληρίαν. Ἐν τῇ Μαρκιανῇ Βιβλιοθήκῃ ἀνεῦρεν ἀντίγραφον αὐτῶν γενομένων ὑπὸ Emilio Teza, ἀλλ' ἀνεκάλυψε καὶ αὐτὰ τὰ πρωτότυπα τοῦ Tommaseo ἐν τῇ Κοινοτικῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς Zara. Περὶ τοῦ χειρογράφου τῆς «*Ἐρωφίλης*» κατέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι προέρχεται ἐκ τῆς περιφήμου βιβλιοθήκης τοῦ ἐκ Βερώνης εὐγενοῦς Giacomo Saibonti, τὸ ὁποῖον κατέληξε τὸ 1842 εἰς Παρισίους μετὰ πολλῶν ἄλλων χειρογράφων τῆς συλλογῆς τούτου. Ὁμοῦ μετ' αὐτοῦ μετεφέρθησαν εἰς Παρισίους καὶ ἄλλα νεοελληνικὰ χειρόγραφα τῆς αὐτῆς βιβλιοθήκης, ὡς ἡ «*Διήγησις τοῦ Ἀλεξάνδρου*» (σήμερον ἐν τῇ Λαυρεντιανῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς Φλωρεντίας), ὁ «*Πόλεμος τῆς Τρωάδος*» καὶ ἡ «*Διήγησις Βελισσαρίου*». Ὁ κ. Pecoraro ἐμελέτησε, τέλος, καὶ τοὺς προλόγους καὶ τὰ ἰντερμέδια τῶν δραμάτων τῆς Κρητικῆς Λογοτεχνίας, περὶ τῶν πηγῶν τῶν ὁποίων ἔχει δημοσιεύσει μελέτας. Ὡς ἀνεκοίνωσεν εἰς ἐμὲ διὰ θερμοῦς εὐχαριστηρίου ἐπιστολῆς του, ἡ ἐν τῷ ἡμετέρῳ Ἰνστιτούτῳ παραμονὴ καὶ ἐργασία του ὑπῆρξε δι' αὐτὸν πολλαπλῶς ἐπωφελής.

γ) Ὁ κ. Erwin Fenster, γνωστὸς ἐκ τῆς προσφάτου διδακτορικῆς διατριβῆς του ὑπὸ τὸν τίτλον «*Laudes Constantinopolitanae*» (Μόναχον 1968), παρέμεινεν ἐν τῷ Ἰνστιτούτῳ ἐπὶ δύο ἑβδομάδας (31 Μαρτίου - 15 Ἀπριλίου). Ἐργασθεὶς κυρίως ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ αὐτοῦ, συνεβουλεύθη δυσεύρετα ἐν Γερμανίᾳ ἑλληνικὰ βιβλία, ἀναγκαῖα διὰ τὰς διπλωματικὰς, κωδικολογικὰς καὶ ἐπιγραφικὰς του μελέτας. Ὁ κ. Fenster πρόκειται νὰ τεθῆ, ὡς πληροφοροῦμεθα, ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ πρώτου κλιμακίου τὸ ὁποῖον θὰ ἀναλάβῃ τὴν ὀργάνωσιν τοῦ ἐν Βενετίᾳ ἀρτισυστάτου Γερμανικοῦ Ἰνστιτούτου, τοῦ ὁποίου ἐπικεῖνται τὰ ἐγκαίνια. Τοιοῦτοτρόπως οἱ φιλικοὶ δεσμοὶ οἱ ὁποῖοι ἐδημιουργήθησαν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ ἡμῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐν τῷ ἡμετέρῳ Ἰνστιτούτῳ φιλοξενίας του

1. Βλ. «*Θησαυρίσματα*» τόμ. 8 (1971), σ. 87 - 94.

είναι βέβαιον ότι θα διευκολύνουν την μεταξύ του ημετέρου Ίδρυματος και του νεοπαγούς Γερμανικού Ίνστιτούτου συνεργασίαν, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ἐπιστήμης.

δ) Ὁ κ. Peter Topping, τὸν ὁποῖον εἶχομεν τὴν χαρὰν νὰ φιλοξενήσωμεν ἐκ νέου και ἐφέτος, διέμεινεν ἐν τῷ Ίνστιτούτῳ ἐπὶ δεκαπενθήμερον (8-23 Ἰουλίου) πρὸς συνέχισιν τῶν εἰς τὰ Κρατικὰ Ἀρχεῖα τῆς Βενετίας περυσινῶν ἐρευνῶν του ἐπὶ τῶν πολυτίμων καταστίχων τῆς βενετοκρατουμένης Πελοποννήσου, ἧτοι τοῦ Catastico ordinario, τοῦ συνταχθέντος ὑπὸ τῶν τριῶν Συνδίκων Καταστιχωτῶν (1688 - 1698), τοῦ ὁποῖου τμήματα μόνον δυστυχῶς διεσώθησαν, τὰ δὲ λοιπὰ ἀπωλέσθησαν ἢ λανθάνουν, και τοῦ Catastico particolare, τοῦ γενομένου κατὰ διαταγὴν τοῦ δραστηρίου Γενικοῦ Προβλεπτοῦ τοῦ Μορέως Francesco Grimani (1698 - 1700), τοῦ ὁποῖου πολλαὶ ἐκθέσεις (dispracci), μελετηθεῖσαι ὑπὸ τοῦ κ. Topping, ἀναφέρονται εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ κτηματολογίου τούτου. Αἱ ἐρευναι τοῦ κ. Topping, ἰδίᾳ εἰς τὸ ἐκτεταμένον ἀρχεῖον Grimani, προσεπόρισαν και ἐφέτος εἰς αὐτὸν ἀφθονον και πολύτιμον ὕλικόν, τὸ ὁποῖον ὁ διακεκριμένος ἐρευνητῆς ἐπεξεργάζεται τώρα ἐν Ἡνωμέναις Πολιτείαις πρὸς δημοσίευσιν.

ε) Ὁ André Rippidi, ἐλθὼν εἰς Βενετίαν, ἵνα μετὰσχη τοῦ διεθνοῦς ἐπιστημονικοῦ συνεδρίου περὶ τῆς ναυμαχίας τῆς Ναυπάκτου, περὶ οὗ κατωτέρω, ἐπωφελήθη τῆς εὐκαιρίας ταύτης, ἵνα παραμείνη φιλοξενούμενος τοῦ ημετέρου Ίνστιτούτου ἐπὶ ἑβδομάδα (28 Ὀκτωβρίου - 3 Νοεμβρίου). Παρὰ τὸ ὀλιγόημερον τῆς παραμονῆς του, ὁ νέος, ἀλλὰ φέρελπις ἐρευνητῆς (ἐλληνικῆς ἐκ πατρὸς καταγωγῆς και ἐκ μητρὸς ἕγγονος τοῦ Νικολάου Jorga) ἠδυνήθη νὰ ἀνεύρη εἰς τὰ Κρατικὰ Ἀρχεῖα τῆς Βενετίας, εἰς τὴν Μαρκιανὴν Βιβλιοθήκην και εἰς τὰ Ἀρχεῖα τοῦ ημετέρου Ίνστιτούτου πολλὰ ἄγνωστα στοιχεῖα ἐνδιαφέροντα τὰς σχέσεις τῶν Ρουμάνων μετὰ τὴν Δύσιν. Εἰδικώτερον συνέλεξεν ἐν τῷ ημετέρῳ Ίνστιτούτῳ διάφορα στοιχεῖα, ἀνέκδοτα και ἐκδεδομένα, ἀναφερόμενα εἰς τοὺς Ἡπειρώτας ἀδελφοὺς Ζῶτον και Ἀπόστολον Τσιγαρᾶν, ὧν ὁ πρῶτος ὑπῆρξε γαμβρὸς τοῦ ἡγεμόνος τῆς Μολδαβίας Πέτρου Schiorul, καθὼς και εἰς τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Ροζάνναν Τσιγαρᾶ ἢ Ρωμύλην μοναχὴν. Ὁ κ. Rippidi ὑπεσχέθη νὰ παρασκευάσῃ εἰδικὸν μελέτημα, διὰ νὰ δημοσιευθῇ εἰς τὰ «Θησαυρίσματα», δεδομένου ὅτι ὁ ημετέρος ἐρευνητῆς κ. Α. Παλιούρας, εἰς τὸν ὁποῖον εἶχον ἀναθέσει πέρυσι ἐργασίαν ἐπὶ τοῦ θέματος, δὲν ἔσχε τὸν καιρὸν νὰ ἐπιληφθῇ αὐτῆς.

ς) Ἡ Δις Rosemary Bancroft παρέμεινε και εἰργάσθη ἐν τῷ Ίνστιτούτῳ ἐπὶ τρίμηνον σχεδόν, ἀπὸ τῆς 8ης Ὀκτωβρίου και ἕξης, προτίθεται δὲ νὰ ἀναχωρήσῃ κατὰ τὰς ἀρχὰς Ἰανουαρίου 1972. Ἡ Δις Bancroft, ἡ ὁποία ἔχει μείνει ἐπ' ἀρκετὸν ἐν Ἑλλάδι και ὁμιλεῖ και γράφει ἄριστα τὴν νέαν ἐλληνικὴν, ἔχει ἀναλάβει τὴν παρασκευὴν διδακτορικῆς διατριβῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Ὁξφόρδης μετὰ θέμα τὴν ἐξετάσιν ἀπὸ λογοτεχνικῆς πλευρᾶς τῶν δραματικῶν ἔργων τοῦ Κρητὸς ποιητοῦ Γεωργίου Χορτάτση («Ἐρωφίλης», «Πανώριος», και «Καζούρμπου»). Ἡ Δις Bancroft, ἀναζητοῦσα τὰς ἰταλικὰς πηγὰς τῶν δραμάτων και ἰδίᾳ τῶν ἰντερμεδίων τοῦ Χορτάτση, κατέγραψε και ἐμελέτησε συστηματικῶς πάντα τὰ ἐν τῇ Μαρκιανῇ Βιβλιοθήκῃ ἀποκείμενα ἰταλικὰ δραματικὰ ἔργα τοῦ δευτέρου ἡμίσεος τοῦ 15^{ου} αἰῶνος. Ἐνδιαφέρουσα ὑπῆρξεν ἡ διαπίστωσις αὐτῆς ὅτι ὁ Χορτάτσης εἰς τὰ ἰντερμεδιά του τὰ ἔχοντα θέμα εἰλημμένον ἐκ τῶν «Μεταμορφώσεων» τοῦ Ὄβιδίου δὲν παρέλαβεν ἀπ' εὐθείας ἐκ τοῦ Λατίνου ποιητοῦ, ἀλλ' ἐκ τῆς ἐμμέτρου παραφράσεως αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Ἰταλοῦ G. A. dell' Anguillara.

Περὶ τοῦ θέματος τούτου ἡ Δις Bancroft συνέγραψεν ἑλληνιστὶ εἰδικὴν μελέτην, ἣτις θὰ δημοσιευθῆ εἰς τὸν προσεχῆ τόμον 9 (1972) τῶν «Θησαυρισμάτων». Ἐλπίζομεν ὅτι αἱ ἐν Βενετία ἔρευναί της θὰ τὴν ὀδηγήσουν καὶ εἰς ἄλλας ἐνδιαφερούσας διαπιστώσεις, τὰς ὁποίας θὰ παρουσιάσῃ διὰ τῆς διατριβῆς του.

ζ) Ἡ Δις Brunehilde Imhaus φιλοξενεῖται εἰς τὸ Ἰνστιτούτον ἀπὸ τῆς 9ης Νοεμβρίου καὶ θὰ παρατείνῃ τὴν διαμονὴν της καὶ κατὰ τοὺς πρώτους μῆνας τοῦ 1972. Τῇ ὑποδείξει τῶν Γάλλων πανεπιστημιακῶν καθηγητῶν Freddy Thiriet καὶ Alain Duccellier, ἡ Δις Imhaus ἀνέλαβε τὴν παρασκευὴν διδακτορικῆς διατριβῆς (troisième cycle) μὲ θέμα τὴν ἐγκατάστασιν καὶ τὴν δρασίαν τῶν Ἑλλήνων ἐν τῇ πόλει τῆς Βενετίας ἀπὸ τῆς Δ' Σταυροφορίας (1204) μέχρι τῆς πτώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως (1453) ἢ καὶ μέχρι τοῦ τέλους τοῦ ΙΕ' αἰῶνος. Τὸ θέμα τοῦτο, δυσχερὲς βεβαίως ἐλλείπει ἐπαρκoῦς ὕλικoῦ, ἰδίᾳ διὰ τοὺς ΙΓ' καὶ ΙΔ' αἰῶνας, εἶναι ἐξαιρετικῶς ἐνδιαφέρον καὶ συνδέεται ἀμεσῶτα πρὸς τὰ ἐνδιαφέροντα καὶ τοὺς σκοποὺς τοῦ ἡμετέρου Ἰνστιτούτου. Διὰ τοῦτο καὶ θὰ παράσχωμεν εἰς τὴν Δίδα Imhaus, ἡ ὁποία ἐπελήφθη τοῦ θέματος μεθ' ἱκανοῦ ζήλου καὶ εὐσυνειδησίας, πᾶσαν τὴν συνδρομὴν μας, ἵνα ἀγάγῃ εἰς αἴσιον πέρας τὴν ἐργασίαν της.

III. Πλὴν τῶν ἀνωτέρω ξένων ἐπιστημόνων, τὸ Ἰνστιτούτον ἐδέχθη καὶ ἐφέτος Ἑλληνας μελετητὰς ἐπ' ὀλίγας ἡμέρας ἐλθόντας δι' ἐπιστημονικὰς ἐρεῦνας καὶ παρέσχεν εἰς αὐτοὺς πᾶσαν δυνατὴν συνδρομὴν. Οὗτοι ὑπῆρξαν : α) Ὁ κ. Σπῦρος Εὐαγγελᾶτος, διδάκτωρ τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, β) ἡ Δις Βασιλικὴ Παπούλια, διδάκτωρ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μονάχου, γ) ἡ κ. Μαρία Νυσταζοπούλου - Πελεκίδου, διδάκτωρ τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Παρισίων, δ) ἡ Δις Ἑλένη Κακουλίδη, διδάκτωρ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Θεσσαλονίκης, ε) ὁ κ. Γεώργιος Χριστοδούλου, ὑποψήφιος διδάκτωρ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Cambridge καὶ ς) ὁ κ. Βασίλειος Κρεμμυδάς, ὑποψήφιος διδάκτωρ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Θεσσαλονίκης.

α) Ὁ κ. Σπῦρος Εὐαγγελᾶτος, πιστὸς φίλος τοῦ Ἰνστιτούτου καὶ συνεργάτης τῶν «Θησαυρισμάτων», παρέμεινεν ἐν αὐτῷ μόνον ἐπὶ ἑβδομάδα (23 - 30 Μαΐου), καθ' ἣν εἰργάσθη ἐντατικῶς εἰς τὰ Ἀρχεῖα τοῦ Βενετικοῦ Κράτους καὶ εἶχε τὴν τύχην νὰ ἀνεύρῃ νέον ἐνδιαφέρον ὕλικόν πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ὑπὸ τὸν τίτλον «Γεώργιος Ἰωάννη Χορτάσης (ci. 1545 - 1610)» ἐργασίας του τῆς δημοσιευθείσης εἰς τὸν τόμον 7 (1970), σ. 182 - 227 τῶν «Θησαυρισμάτων». Ἐλπίζομεν ὅτι ὁ κ. Εὐαγγελᾶτος θὰ δυνηθῆ εἰς νέαν ἐπίσκεψίν του νὰ συνεχίσῃ τὰς τόσον ἐνδιαφερούσας περὶ τὸ Κρητικὸν Θέατρον ἐρεῦνας του καὶ νὰ παρουσιάσῃ τὰ νέα πορίσματα αὐτοῦ διὰ τῶν «Θησαυρισμάτων».

β) Ἡ Δις Βασιλικὴ Παπούλια, ἐλθοῦσα εἰς Βενετίαν, διὰ νὰ μετᾶσχῃ τοῦ Συνεδρίου Σπουδῶν Νοτιοανατολικῆς Εὐρώπης, περὶ οὗ κατωτέρω, καὶ εἰς τὸ ὁποῖον παρουσίασεν ἀνακοίνωσιν, ἐφιλοξενήθη ἐν τῷ Ἰνστιτούτῳ ἐπὶ ἑβδομάδα (26 Μαΐου - 1 Ἰουνίου). Ἡ Δις Παπούλια ἐξεπόνησεν ἄρθρον γερμανιστὶ ὑπὸ τὸν τίτλον «Venedig in welthistorischer Sicht», τὸ ὁποῖον καὶ δημοσιεύεται εἰς τὸν τόμον 8 (1971) τῶν «Θησαυρισμάτων»¹.

1. Βλ. «Θησαυρίσματα», τόμ. 8 (1971), σ. 95 - 114.

γ) Ἡ κ Μαρία Νυσταζοπούλου - Πελεκίδου, συνεργάτις τῶν «Θησαυρισμάτων», ἐλθοῦσα καὶ αὐτὴ ἵνα μετὰσχη τοῦ ὡς ἄνω Συνεδρίου, διέμεινεν εἰς τὸ Ἰνστιτούτον ἐπὶ πενθήμερον (30 Μαΐου - 3 Ἰουνίου) καὶ εὔρε τὴν εὐκαιρίαν νὰ συμβουλευθῆ εἰς τὰς βιβλιοθήκας τῆς Βενετίας συγγράμματα ἐλλείποντα ἐν Ἑλλάδι καὶ ἀναγκαῖα διὰ τὰς ἱστορικὰς τῆς ἐρεῦνας.

δ) Ἡ Δις Ἑλένη Κακουλίδη, φιλοξενηθεῖσα ἐπὶ δεκαπενθήμερον (15 - 30 Ἰουλίου), ἠσχολήθη μὲ δύο κυρίως σημαντικὰ θέματα. Συνέταξε πρῶτον, τῇ παρακλήσει καὶ τῇ συνεργασίᾳ μου, τὸν κατάλογον τῶν ἑλληνικῶν χειρογράφων τοῦ ἡμετέρου Ἰνστιτούτου, ὁ ὁποῖος καὶ δημοσιεύεται εἰς τὸν τόμον 8 (1971) τῶν «Θησαυρισμάτων»¹. Καὶ δευτέρον συνεκέντρωσεν ἐκ τῶν Κρατικῶν Ἀρχείων τῆς Βενετίας ἄγνωστα μέχρι τοῦδε στοιχεῖα περὶ τῆς δράσεως καὶ τοῦ ἔργου τοῦ λογίου τοῦ ΙΣ' αἰῶνος Ἰωαννικίου Καρτάνου, περὶ τοῦ ὁποῖου ἤρχισε συνθέτουσα ἐργασίαν, διὰ νὰ δημοσιευθῆ εἰς τὸν προσεχῆ τόμον 9 (1972) τῶν «Θησαυρισμάτων». Τοιοῦτοτρόπως ἡ Δις Κακουλίδη, ἡ ὁποία καὶ ἐξελέγη ὀλίγον μετὰ ταῦτα καθηγήτρια τῆς Νέας Ἑλληνικῆς Φιλολογίας εἰς τὴν Φιλοσοφικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἰωαννίνων, ἠξιοποίησεν ἄριστα τὸν βραχὺν χρόνον τῆς ἐνταῦθα φιλοξενίας τῆς.

ε) Ὁ κ. Γεώργιος Χριστοδούλου, ὑπότροφος τοῦ ἑλληνικοῦ Ἰδρύματος Κρατικῶν Ὑποτροφιῶν σπουδάζων ἐν τῷ Trinity College τοῦ Cambridge καὶ παρασκευάζων διδακτορικὴν διατριβὴν περὶ τῶν ἀρχαίων σχολίων τοῦ Σοφοκλέους, ἐφιλοξενήθη ἐν τῷ Ἰνστιτούτῳ ἐπὶ δεκαήμερον (8 - 19 Ἰουνίου) καὶ ἐμελέτησεν ἐν τῇ Μαρκιανῇ Βιβλιοθήκῃ τὸν κώδικα Marc. Gr. 468, τὸν περιέχοντα τοιαῦτα σχόλια χάριν τῆς παρασκευασομένης διατριβῆς του. Τὸ θέμα του βεβαίως δὲν ἐμπίπτει εἰς τὸν κύκλον τῶν ἐνδιαφερόντων τοῦ Ἰνστιτούτου, ἀλλὰ νομίζομεν ὅτι ἡ ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου Ἰδρύματος παροχὴ διευκολύνσεων εἰς Ἑλληνας ἐρευνητὰς ὑποτρόφους τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους πρὸς συγγραφὴν τῶν διδακτορικῶν διατριβῶν των εἶναι καὶ ἐπωφελὴς καὶ ἐνδεδειγμένη.

ς) Ὁ κ. Βασίλειος Κρεμμυδᾶς, φιλοξενηθεὶς ἐπὶ ἐβδομάδα (2 - 6 καὶ 18 - 19 Αὐγούστου), ἠθέλησεν, ὡς εἰδικῶς, ἀσχολούμενος μὲ τὴν οἰκονομικὴν ἱστορίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέρεται καὶ ἡ εἰς τὴν Φιλοσοφικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ὑποβληθεῖσα διδακτορικὴ διατριβὴ του, νὰ ἐξετάσῃ τὰ οἰκονομικὰ βιβλία τῶν σημαντικωτέρων Ἑλλήνων ἐμπόρων τῆς Βενετίας, τὰ ἀποκείμενα εἰς τὰ ἀρχεῖα τοῦ ἡμετέρου Ἰνστιτούτου. Κατόπιν σχετικῆς συνεννοήσεως, ἐχορήγησα εἰς αὐτὸν τὴν ἄδειαν νὰ ἀσχοληθῆ μὲ τὴν ἐμπορικὴν καὶ οἰκονομικὴν δρᾶσιν τῶν Λάμπρου Σάρρου καὶ Κωνσταντίνου Σελέκη καὶ νὰ φωτογραφησῇ, ἰδίαις δαπάναις, τὰ πολυάριθμα ἐμπορικὰ κατὰστιχα καὶ τὴν ὀγκώδη ἀλληλογραφίαν αὐτῶν², ἥτοι τὰ registri 30, 31, 158 - 172, 175 - 180, καὶ 184 - 187. Ὁ κ. Κρεμμυδᾶς ἔλαβεν ὑπὲρ τὰς 5000 φωτογραφίας ἐν συνόλῳ. Πρόκειται λοιπὸν περὶ ἀναλήψεως εὐρείας ἐργασίας, ἡ ὁποία θὰ ἀπαιτήσῃ πολὺν χρόνον καὶ μόχθον καὶ τῆς ὁποίας τὰ κατὰ καιροὺς πορίσματα ἀνέλαβεν οὗτος ἐγγράφως τὴν ὑποχρέωσιν

1. Βλ. «Θησαυρίσματα», τόμ. 8 (1971), σ. 249 - 273.

2. Βλ. περὶ ταύτης Κ. Δ. ΜΕΡΤΖΙΟΥ, *Τὸ ἐν Βενετίᾳ Ἡπειρωτικὸν Ἀρχεῖον*, «Ἡπειρωτικὰ Χρονικά», τόμ. 11 (1936), σ. 257 - 284 (κεφ. ΙΘ': *Ἰωάννινα - Βενετία. Ἐμπορικὴ ἀλληλογραφία τῶν ἐτῶν 1723 - 1730*).

νά γνωστοποιῆ εἰς τὸ Ἴνστιτούτον. Ἐλπίζομεν ὅτι ὁ κ. Κρεμμυδάς θὰ δυνηθῆ νὰ ἐκμεταλλευθῆ μικρὸν κατὰ μικρὸν τὸ ὀγκῶδες ὕλικόν, τὸ ὅποιον τοῦ παρεχωρήθη.

Κρίνομεν χρήσιμον νὰ προσθέσωμεν ἐνταῦθα ὅτι περὶ τῆς διδακτορικῆς διατριβῆς τοῦ παλαιοῦ ὑποτρόφου καὶ φιλοξενουμένου τοῦ Ἴνστιτούτου μας κ. Γεωργίου Πλουμίδη διὰ τὸ βενετικὸν τυπογραφεῖον Θεοδοσίου (Ἀθήναι 1969) ἐδημοσιεύθησαν, πλὴν τῶν ἐν τῇ περυσινῇ ἐκθέσει σημειωθεισῶν, καὶ νέαι εὐμενεῖς βιβλιοκρισίαι¹. Ὁ κ. Πλουμίδης ἐξακολοθεῖ τακτικῶς συνεργαζόμενος εἰς τὰ «Θησαυρίσματα». Ἄς σημειωθῆ προσέτι ὅτι ἡ Δις Χρῦσα Μαλτέζου ἐδημοσίευσε προσφάτως ἐκθεσιν περὶ τῶν κατὰ τὸ 1970 ἐν Βενετίᾳ ἐρευνῶν της ὡς φιλοξενουμένης τοῦ ἡμετέρου Ἴνστιτούτου εἰς τὰ «Σύμμεικτα» τοῦ Κέντρου Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν, τόμ. 2 (1970), σ. 355 κ.ἐξ. Ἄς προστεθῆ, τέλος, ὅτι μέρος τῶν ἐγγράφων τὰ ὅποια ἀνεῦρεν εἰς τὰ Κρατικὰ Ἀρχεῖα τῆς Βενετίας ὁ κ. Εὐάγγελος Λουῖζος, φιλοξενούμενος καὶ φίλος τοῦ Ἴνστιτούτου, καὶ περὶ τῶν ὁποίων ἀνέφερα ἐν τῇ περυσινῇ ἐκθέσει μου, ἐδημοσιεύθη ὑπ' αὐτοῦ προσφάτως ὑπὸ τὸν τίτλον «*Ἀνέκδοτοι ἐπιστολαὶ τοῦ δραγομάνου τῆς Κύπρου Χατζηγεωργιάκη Κορνεσίου*» εἰς τὴν «Ἐπετηρίδα» τοῦ Κέντρου Ἐπιστημονικῶν Ἐρευνῶν τῆς Λευκωσίας, τόμ. 4 (1970 - 1971), σ. 239 - 282.

IV. Δὲν παρέλειπε καὶ ἐφέτος νὰ ἔλθῃ δις εἰς Βενετίαν, ἰδίαις δαπάναις, καὶ νὰ ἐργασθῆ ἐθελοντικῶς ἐν τῷ ἡμέτερῳ Ἴνστιτούτῳ ὁ κ. Ἰωάννης Σκουλάς, χάριν τῆς παρασκευαζομένης ἐκδόσεως τῶν δύο πρώτων βιβλίων τῶν Γάμων τῆς Ἑλληνικῆς Ἀδελφότητος Βενετίας. Ὁ κ. Σκουλάς ἐπεράτωσεν ἤδη τὴν σύνταξιν τῶν εὐρετηρίων τῶν προσώπων καὶ πραγμάτων. Δὲν ὑπολείπεται νῦν παρὰ ἢ ὑπ' ἐμοῦ θεώρησις τοῦ κειμένου καὶ τῶν πινάκων καὶ ἡ σύνταξις τῆς εἰσαγωγῆς καὶ τῶν σχολίων. Ἐλπίζομεν ὅτι τὸ χειρόγραφον θὰ παραδοθῆ εἰς τὸ τυπογραφεῖον πρὸς ἔναρξιν τῆς ἐκτιπώσεως ἐντὸς τοῦ προσεχοῦς ἔτους 1972.

V. Σημειοῦμεν κατωτέρω ἐκ τῶν πολυαρίθμων ἐπισκεπτῶν τοῦ Ἴνστιτούτου, Ἑλλήνων καὶ ξένων, οἵτινες ἐνδιεφέρθησαν νὰ γνωρίσουν τὸ ἔργον του, τὰ μνημεῖά του, τὰς συλλογὰς του καὶ τοὺς συνεργάτας του, τὰ ὀνόματα τῶν Ἑλλήνων ἀκαδημαϊκῶν κ.κ. Γεωργίου Ἀθανασιάδη - Νόβα, Γρηγορίου Κασιμάτη (ἀντιπρόεδρου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν) καὶ Γεωργίου Μέγα, τῶν ξένων ἀκαδημαϊκῶν καὶ καθηγητῶν Πανεπιστημίου κ. κ. Bruno Lavagnini, Hans - Georg Beck καὶ Émile Condurachi, τῶν Ἑλλήνων πανεπιστημιακῶν καθηγητῶν κ. κ. Χαράλ. Φραγκίστα καὶ Ἀποστόλου Δασκαλάκη καὶ τοῦ ἐν τῇ Σορβόννῃ ἐντεταλμένου καθηγητοῦ κ. Κ. Θ. Δημαρᾶ, τῶν ξένων ἐρευνητῶν καθηγητῶν κ. κ. Alberto Tenenti, Zvi Ankori, Bariša Krekič, Bertrand Bouvier, τοῦ ἐπιφανοῦς Γάλλου ἐρευνητοῦ τῆς ἐν Ἑλλάδι Φραγκοκρατίας, κ. Jean Longnon, τοῦ ἀντιπρόεδρου τοῦ Ἀρείου Πάγου κ. Λυσάνθρου Κανελλάκου, τοῦ Συμβούλου τῆς ἐν Ρώμῃ Ἑλληνικῆς Β. Πρεσβείας κ. Σ. Κωνσταντοπούλου καὶ τοῦ Γραμματέως αὐτῆς

1. Βλ. Ν. Β. ΤΩΜΑΔΑΚΗΝ, ἐν «Ἐπετηρίδι Ἐταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν», τόμ. 37 (1969 - 1970), σ. 530, Α. CARILE ἐν «Studi Veneziani», τόμ. 12 (1970), σ. 672 - 674, Ι. Μ. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗΝ εἰς «Κριτικὰ Φύλλα», τεύχ. 1 (Ἰανουάριος 1971), σ. 114 - 115 καὶ Η. ΡΟΛΕΝΑΚΟΒΙČ ἐν «Prilozi» Βελιγραδίου, τ. 36 (1970).

κ. Α. Βαγενά και ἐκ τῶν κληρικῶν τῶν σεβασμιωτάτων μητροπολιτῶν Θυατείρων κ. Ἀθηναγόρου, Ρόδου κ. Σπυρίδωνος καὶ Καρπάθου καὶ Κάσου κ. Ἀποστόλου καὶ τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Κρατείας κ. Γενναδίου.

3) ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Κατὰ τὸ ἔτος 1971 ἐξεδόθη ὁ τόμος 7 (1970) τοῦ περιοδικοῦ τοῦ Ἰνστιτούτου «Θησαυρίσματα», ἐκ σελίδων 326 καὶ 24 ὄλοσελίδων πινάκων, ἐκτυπωθεὶς ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀθήναις ἀρίστου τυπογραφείου τῶν Ἀδελφῶν Μυρτίδη. Ὁ τόμος οὗτος ὑπῆρξεν ἐξ ἴσου ὀγκώδης πρὸς τὸν προηγούμενον, περιλαβὼν ἴσον σχεδὸν ἀριθμὸν σελίδων καὶ διπλασίους πίνακας (24 ἀντὶ 12) ἐκτὸς κειμένου. Ἡ ἐν αὐτῷ τακτικῶς πλέον καθιερωθεῖσα συνεργασία καὶ ξένων ἐπιστημόνων ἀποτελεῖ χαρακτηριστικὴν ἔνδειξιν τῆς κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ποιοτικῆς βελτιώσεως καὶ γενικῆς ἀναγνωρίσεως τοῦ ἡμετέρου περιοδικοῦ.

Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐξεδόθη ἐπίσης τὸ ὑπ' ἀριθ. 4 δημοσίευμα τῆς σειρᾶς τῆς «Βιβλιοθήκης τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου» ὑπὸ τὸν τίτλον «*Art et société à Byzance sous les Paléologues. Actes du colloque organisé par l'Association internationale des études byzantines en Septembre 1968*». Ὁ τόμος οὗτος, διὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ ὁποῖου εἰργάσθημεν ἐντατικῶς ἐπὶ τριετίαν σχεδόν, ἀποτελεῖται ἐκ σελίδων XXII + 222, σχήματος 4ου, περιλαμβάνει 84 ὄλοσελίδους πίνακας ἐκτὸς κειμένου καὶ 151 εἰκόνας καὶ εἶναι πολυτελοῦς ἐμφανίσεως, καλλιτεχνικῶς βιβλιοδετημένος, φέρει δὲ πολύχρομον κάλυμμα μὲ τὴν βυζαντινὴν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Δημητρίου ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ Μουσείου μας. Ὁ τόμος περιλαμβάνει δέκα διαλέξεις, εἰς τὴν γαλλικὴν, τὴν ἀγγλικὴν καὶ τὴν γερμανικὴν, γενομένας τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1968, κατὰ τὴν ἐν τῷ ἡμέτερῳ Ἰνστιτούτῳ συγκληθεῖσαν Σύνοδον τῆς Διεθνoῦς Ἐνώσεως Βυζαντινῶν Σπουδῶν, εἰς τὸν κύκλον τῶν ὁμιλιῶν περὶ τῆς τέχνης καὶ τῆς κοινωνίας ἐν Βυζαντίῳ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν Παλαιολόγων, τὸν ὀργανωθέντα ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ γνωστοῦ Γάλλου ἀκαδημαϊκοῦ καὶ καθηγητοῦ κ. André Grabar, ὅστις καὶ προλογίζει τὸν τόμον. Αἱ διαλέξεις αὗται, ὀφειλόμεναι εἰς ἐπιφανεῖς εἰδικoὺς βυζαντινολόγους ἐκ διαφόρων χωρῶν τῆς Εὐρώπης, τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν καὶ τῆς Ἑλλάδος, πραγματεύονται θεμελιώδη θέματα τῶν τριῶν τελευταίων (ΙΓ' - ΙΕ') αἰώνων τοῦ Βυζαντίου, ὅπως εἶναι τὸ πρόβλημα τῶν κρατῶν, τῶν κοινωνιῶν καὶ τῶν πολιτισμῶν (Δ. Ζακυθινός), τὰ λογοτεχνικὰ ρεύματα (Η. - G. Beck), οἱ πνευματικοὶ προσανατολισμοὶ (I. Ševčenko), αἱ φιλοσοφικοθρησκευτικαὶ τάσεις (John Meyendorff), ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τῶν οἰκιῶν τοῦ Μυστρᾶ (Ἰ. Ὁρλάνδος), αἱ τοιχογραφίαι τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων Θεσσαλονίκης (Ἰ. Ξυγγόπουλος), ἡ τέχνη τῆς προσωπογραφίας (Tanja Velmans), τὰ ἱστορημένα χειρόγραφα καὶ οἱ χορηγοὶ των (H. Belting), αἱ σχέσεις τῆς παλαιολογικοῦ τέχνης μετὰ τοῦ σερβικοῦ κράτους (V. Djurić) καὶ αἱ τελεταὶ τῆς βυζαντινῆς αὐλῆς κατὰ τὸν Ψευδο-Κωδινόν (A. Grabar). Εἶναι περιττὸν νὰ ἐξάρωμεν τὴν ἐπιστημονικὴν σπουδαιότητα τῆς ἐκδόσεως ταύτης εἰς τὰ πλαίσια τῆς διεθνoῦς βυζαντινολογικῆς ἐπιστήμης καὶ τὴν δι' αὐτῆς σημαντικὴν προβολὴν τοῦ ἔργου τοῦ Ἰνστιτούτου. Ἐνδεικτικὰ τῆς ἐπιτυχίας τῆς ἐκδόσεως εἶναι ἡ ζήτησις τοῦ ἔργου ἐκ μέρους πολλῶν βιβλιοπωλείων τῆς Εὐρώπης καὶ τὸ πλῆθος τῶν συγχαρητηρίων ἐπιστολῶν, τὰς ὁποίας λαμβάνομεν παρὰ τῶν εἰδικῶν ἐπιστημόνων.

Ἐπὶ ἐκτύπωσιν εὐρίσκονται τὰ ἀκόλουθα δημοσιεύματα :

α) «Θησαυρίσματα», τόμ. 8 (1971). Ὁ τόμος οὗτος, ὅστις ἐλπίζομεν θὰ κυκλοφορήσῃ ἀρχομένῳ τοῦ 1972, θὰ περιλαμβάνῃ ὑπὲρ τὰς 330 σελίδας καὶ 22 ὀλοσελίδους πίνακας ἐκτὸς κειμένου.

β) ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΑΤΑΚΗ, *Γεράσιμος Βλάχος ὁ Κρής, φιλόσοφος, φιλόλογος (1606-1685)*. Ὁ τόμος οὗτος, τοῦ ὁποίου ἐλπίζομεν ὅτι θὰ περατωθῇ ἢ ἐκτύπωσιν ἐντὸς τοῦ ἔτους 1972, θ' ἀποτελέσῃ τὸ ὑπ' ἀριθ. 5 δημοσίευμα τῆς σειρᾶς τῆς «Βιβλιοθήκης τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου».

Ἄς σημειωθῇ ὅτι μέχρι σήμερον ἔχομεν προγραμματίσει 11 ἐν ὄλῳ ἐκδόσεις ἐπιστημονικῶν ἔργων, ἐτοιμῶν ἢ σχεδὸν ἐτοιμῶν πρὸς δημοσίευσιν, τὴν ὁποίαν παρεμποδίζει μόνῃ ἢ ἔλλειψις οἰκονομικῶν μέσων. Κατὰ προχείρως συνταχθέντα προϋπολογισμὸν, ἢ ἐκτύπωσιν ἐκάστου τούτων θὰ στοιχίσῃ κατὰ μέσον ὄρον 150.000 - 200.000 δραχμῶν. Εὐχαρίστως ἀνακοινοῦμεν ὅτι τὴν πρώτην χορηγίαν διὰ τὰς ἐκδόσεις ταύτας, ἐκ δραχμῶν 100.000, ἀπεφάσισεν ὅπως παράσῃ εἰς ἡμᾶς τὸ Ἴδρυμα Ἑθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος. Εὐγνώμονες διὰ τὴν γενναϊόφρονα προσφορὰν, εὐελπιστοῦμεν ὅτι τὸ ἐν λόγῳ Ἴδρυμα θὰ ἐπιδείξῃ τὸ εὐγενές του ἐνδιαφέρον καὶ εἰς τὸ μέλλον διὰ τὰς ἄλλας ἐκδόσεις τοῦ Ἰνστιτούτου.

Ἐξηκολούθησαν καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος δημοσιευόμεναι εἰς τὰ εἰδικὰ περιοδικά, ἑλληνικά καὶ ξένα, εὐμενεῖς βιβλιοκρισίαι διὰ τὸ ὑπ' ἀριθ. 3 δημοσίευμα τῆς «Βιβλιοθήκης τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου» (Μ. Ι. ΜΑΝΟΥΣΑΚΑ, *Ἀνέκδοτα πατριαρχικά γράμματα*, Βενετία 1968) ¹.

Διαπιστοῦμεν εὐχαρίστως ὅτι ἡ κίνησις τῶν πωλήσεων τῶν δημοσιευμάτων τοῦ Ἰνστιτούτου ἐξακολουθεῖ νὰ αὐξάνῃ συνεχῶς.

Ἀπὸ τῆς 1ης Ὀκτωβρίου καὶ ἐντεῦθεν ἐξεμισθώσαμεν ἐν Ἀθήναις εὐρύχωρον ἰσόγειον ἀποθήκην, ἐνθα διησφαλίσαμεν τὸ ἀπόθεμα τῶν ἐν Ἀθήναις ἐκδόσεων τοῦ Ἰνστιτούτου, κατασκευάσαντες καὶ κατάλληλα μεταλλικά ράφια. Τοιοῦτοτρόπως ἐλύθη τὸ σοβαρὸν πρόβλημα τῆς ἀποθηκεύσεως τοῦ ὑλικοῦ τούτου, τὸ ὁποῖον προώρισται νὰ αὐξάνῃ ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος.

4) ΜΕΡΙΜΝΑ ΔΙΑ ΣΥΛΛΟΓΑΣ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ, ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ, ΑΡΧΕΙΩΝ, ΕΙΚΟΝΩΝ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΚΑΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ.— ΣΥΝΤΑΞΙΣ ΚΑΤΑΛΟΓΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΕΤΗΡΙΩΝ.— ΜΕΡΙΜΝΑ ΔΙ' ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΜΝΗΝΕΙΑ ΚΑΙ ΚΕΙΜΗΛΙΑ ΕΝ ΙΤΑΛΙΑ

α) Β ι β λ ι ο θ ή κ η.— Διὰ τῆς κατασκευῆς καὶ νέας βιβλιοθήκης, περὶ ἧς ἐγένετο λόγος ἀνωτέρω (σ. 296), κατέστη δυνατὴ ἢ ἀπομάκρυνσις ἐνὸς παλαιοῦ, ἀκαλαισθήτου καὶ σεσαθρωμένου ἐπίπλου, τὸ ὁποῖον ἐχρησιμοποιοῖτο καταχρηστικῶς καὶ ἢ ἀνεωτέρα τοποθέτησις μέρους τῶν παλαιῶν βιβλίων τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος εἰς τὴν

1. Βλ. ΣΤΕΦ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΝ ἐν «Μακεδονικοῖς», τόμ. 9 (1969), σ. 362 - 366, GIORGIO FEDALTO ἐν «Studia Patavina», τόμ. 16 (1969), σ. 191 καὶ ἐν «Paideia», ἔτ. 1970, σ. 291 - 292, ANDRÉ PIPPIDI ἐν «Revue Roumaine de l'Histoire», τόμ. 10 (1971), σ. 189 - 191 καὶ ΔΙΝΟΝ ΠΟΛΙΤΗΝ ἐν «Ἑλληνικοῖς», τόμ. 24 (1971), σ. 191 - 194.

νέαν ταύτην βιβλιοθήκην. Ἡ δελτιογράφους καὶ ταξινομήσεις τῶν νέων προσκτημάτων διενεργεῖται κανονικῶς κατὰ τοὺς καθιερωθέντας ἤδη κανόνας διὰ τὰ βιβλία τῆς παλαιᾶς Βιβλιοθήκης, τῶν ὁποίων ἡ ταξινομήσις ἐπερατώθη ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους¹. Τὴν ἐκ τῆς ἐλλείψεως βιβλιοθηκαρίου δυσχέρειαν ἠδυνήθημεν καὶ ἐφέτος ν' ἀντιμετωπίσωμεν διὰ τῆς ἐν μέρει χρησιμοποίησεως τοῦ ἐν Βενετία εἰσέτι παραμένοντος διδάκτορος κ. Γ. Πλουμίδη, μετὰ τὴν ἀναχώρησιν ὅμως τούτου τὸ πρόβλημα πρέπει ν' ἀντιμετωπισθῇ ριζικώτερον.

β) Χειρογράφοι (φιλολογικοὶ) κώδικες.— Ὡς ἐγράψαμεν καὶ ἀνωτέρω (σ. 378), τὸ Ἴνστιτούτον ἠτύχησεν ἐφέτος νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν σύνταξιν τοῦ καταλόγου τῶν 41 ἐλληνικῶν χειρογράφων τῆς συλλογῆς του διὰ τῆς Δίδος Ἑλένης Κακουλίδη καὶ τὴν δημοσίευσιν αὐτοῦ εἰς τὰ «Θησαυρίσματα». Σημειωτέον ὅτι τὸ ἐκ τῶν χειρογράφων τούτων ὑπ' ἀριθ. 24, περιλαμβάνον διαφόρους αὐτογράφους σημειώσεις, ἐπιστολάς, ποιητικὰς δοκιμὰς, μεταφράσεις κλπ. ὑπὸ τὸν τίτλον «Κυκλών», αὐτόγραφον τοῦ Ἑλληνος ποιητοῦ τοῦ ἸΘ' αἰῶνος Ἀντωνίου Μανούσου, ἀπετέλεσεν ἀντικείμενον διδακτορικῆς διατριβῆς τοῦ κ. Elio Pugliese ἐγκριθείσης κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1971 ὑπὸ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Παδοῦης. Διὰ νὰ καταστήσωμεν δυνατὴν τὴν ἀνάγνωσιν κατὰ τὰς ἐν τῷ Ἴνστιτούτῳ μελέτας τῶν εἰς τὰ χειρογράφα καὶ τὰ ἔγγραφα αὐτοῦ ἐξιτήλων ἢ ἡμιεξιτήλων γραμμάτων καὶ λέξεων, ἐπρομηθεύθημεν κατάλληλον φορητὴν ἀμερικανικὴν συσκευὴν παραγωγῆς ὑπεριωδῶν ἀκτίνων (Blak-Ray, Model M-16). Αὕτη ἐχρησιμοποιήθη ἤδη ἐπανειλημμένως μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας.

γ) Ἐπίσημα πατριαρχικά, παπικά καὶ δοκιμὰ γράμματα.— Ἡ ὑπ' ἐμοῦ προπαρασκευῆ τοῦ ἐπιστημονικοῦ καταλόγου τῶν ἐπισήμων πατριαρχικῶν γραμμάτων τῆς συλλογῆς τοῦ Ἴνστιτούτου ἐπροχώρησεν ἀρκούντως. Ἐλπίζομεν νὰ περατώσωμεν αὐτὴν προσεχῶς, διὰ νὰ δημοσιεύσωμεν τὸν κατάλογον.

δ) Ἀρχεῖα.— Πλὴν τῶν ἐν τῷ τόμῳ 7 (1970) τῶν «Θησαυρισμάτων» ἐκδοθέντων ἢ χρησιμοποιηθέντων ἐγγράφων τοῦ Παλαιοῦ Ἀρχείου τοῦ Ἴνστιτούτου ὑπὸ τῶν ἐρευνητῶν αὐτοῦ Ἀ. Καραθανάση, Γ. Μοσχοπούλου, Φανῆς Μαυροειδῆ καὶ Γ. Πλουμίδη (σ. 139 - 181 καὶ 228 - 271), ἔγγραφα τοῦ αὐτοῦ ἀρχείου ἐξεδόθησαν ἢ ἐχρησιμοποιήθησαν προσφάτως καὶ ὑπὸ ἄλλων μελετητῶν².

Ὡς πρὸς τὸ Νέον Ἀρχεῖον, διὰ τῶν ἐρευνητῶν τοῦ Ἴνστιτούτου κατετάγη σπου-

1. Βλ. «Θησαυρίσματα», τόμ. 7 (1970), σ. 307, ἐνθα ἀντὶ ἀριθ. 1 - 2061 γράφη: 1 - 2067.

2. COSTAS P. KYRRIS, *Further Documents relating to Cypriote Immigrants in Venice (XVI - XVII Centuries)*, ἐν «Ἐπετηρίδι» Κέντρου Ἐπιστημονικῶν Ἐρευνῶν Λευκωσίας, τόμ. 3 (1969 - 1970), σ. 145 - 165.— ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Γ. ΣΕΡΕΜΕΤΗ, *Ἀνέλιξις τοῦ θεσμοῦ «audientia episcopalis» καὶ ἐφαρμογὴ αὐτοῦ ἐν Βενετία (ἰδίᾳ κατὰ τοὺς 16 - 18ον αἰῶνας) μετ' ἀνεκδότων ἐγγράφων*, ἐν «Ἡπειρωτικῇ Ἑστία», τόμ. 19 (1970), σ. 129 - 139, 290 - 300 καὶ 431 - 441 (ἔγγραφα ἐκ τῶν φακέλων 380 - 384 καὶ 386).— PAUL CANART, *Alvise Lollino et ses amis Grecs* ἐν «Studi Veneziani», τόμ. 12 (1970), σ. 574 - 575 (Appendice II: ἐπιστολὴ Ἰταλικῆ τοῦ Lollino πρὸς Γαβριὴλ Σεβῆρον ἐκ τοῦ registro 120).

δαῖον αὐτοῦ τμήμα, ἡ διασωθεῖσα ἀλληλογραφία τῆς Ἑλληνικῆς Ἀδελφότητος ἀπὸ 1830 - 1954, ἦτοι τὰ εἰσερχόμενα ἔγγραφα καὶ τὰ σχέδια τῶν ἐξερχομένων ἐγγράφων. Αὕτη περιλαμβάνεται εἰς 33 χαρτοθήκας. Διὰ τὰ ἔτη 1893 - 1910 ὑπάρχουν καὶ τέσσαρα χωριστὰ κατάστιχα ἀντιγράφων τῶν ἐπιστολῶν (copia - lettere). Ὡς πρὸς τὰ βιβλία εἰσερχομένων καὶ ἐξερχομένων ἐγγράφων, ταῦτα οὔτε καθ' ἑνιαῖον σύστημα εἶναι συντεταγμένα οὔτε πλήρη διασώζονται. Διὰ τὰ ἔτη 1836 - 1908 ὑπάρχουν ἕξ διαδοχικὰ κατάστιχα ἐξερχομένων ἐγγράφων (μᾶλλον βιβλίων ἀποστολῆς καὶ παραλαβῆς, μετὰ τῶν ὑπογραφῶν τῶν παραληπτῶν). Μόνον ἀπὸ τοῦ 1890 σώζονται κανονικὰ κατάστιχα εἰσερχομένων καὶ ἐξερχομένων (intrata - uscita) μετὰ τῶν περιλήψεων τῶν ἐγγράφων, ἀλλὰ καὶ ταῦτα οὐχὶ πλήρη. Τὰ βιβλία ταῦτα πάντως θὰ χρησιμεύσουν ἐν μέρει πρὸς ἔλεγχον τῶν τυχόν ἐλλειπόντων ἐγγράφων τῆς ἀλληλογραφίας. Τὰ μᾶλλον ἰνδιαφέροντα ἔγγραφα ταύτης ἐπεσημάνθησαν πρὸς μελέτην καὶ ἀξιοποίησιν. Ἡ κατάταξις τοῦ Ἀρχείου ἐλπίζομεν ὅτι θὰ συνεχισθῆ μετὰ ταχύτερον ρυθμὸν διὰ τῶν ὑποτρόφων καὶ τῶν φιλοξενουμένων τοῦ Ἰνστιτούτου.

ε) Μοῦσεῖον καὶ εἰκόνας. — Δυστυχῶς δὲν ἠδυνήθημεν οὐδὲ κατὰ τὸ 1971, ἐλλείψει τῶν ἀναγκαίων οἰκονομικῶν μέσων, νὰ ἐπιλύσωμεν τὰ τρία σοβαρώτατα καὶ λίαν ἐπείγοντα προβλήματα τοῦ Μουσείου τῶν εἰκόνων: α) τὸ τῆς διασφάλισως αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κλοπῶν (τῶν ὁποίων τὰ κρούσματα ἠϋξήθησαν ἐπ' ἐσχάτων εἰς Βενετίαν εἰς ἀνησυχητικὸν βαθμὸν) διὰ τοποθετήσεως ἐνισχυτικῶν σιδηρῶν κιγκλιδισμάτων ἢ καὶ αὐτομάτου ἠλεκτρικῆς συσκευῆς συναγερμού, β) τὸ τῆς προφυλάξεως τῶν εἰκόνων ἀπὸ τῆς ἐπιδράσεως τῶν δυσμενῶν κλιματολογικῶν συνθηκῶν τῆς Βενετίας δι' ἐγκαταστάσεως κλιματισμοῦ εἰς τὸν χώρον τοῦ Μουσείου καὶ γ) τὸ τῆς συνεχοῦς παρακολουθήσεως τῆς καταστάσεως αὐτῶν, στερεώσεως, καθαρισμοῦ καὶ ἐπισκευῆς τῶν ὑπὸ ὑπευθύνου εἰδικοῦ. Οἱ ἐπαπειλούμενοι κίνδυνοι εἶναι σοβαροὶ καὶ ἐλπίζομεν ὅτι θὰ ἐκτιμηθοῦν δεόντως ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων ὑπηρεσιῶν πρὸς ἄμεσον χορήγησιν εἰς ἡμᾶς τῶν ἀναγκαίων πιστώσεων.

Περὶ τῆς κατὰ τὸ 1969 καθαρισθεῖσης εἰκόνας τῆς Σταυρώσεως, ἣτις διὰ τῆς ἀποκαλυφθεῖσης ἀφιερωτικῆς ἐπιγραφῆς τῆς ἀπεδείχθη ἔργον τοῦ Ἑμμ. Λαμπάρδου ποιηθὲν μεταξὺ 1615 - 1618, συνετάγη εἰδικὴ μελέτη ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Ἰνστιτούτου, ἣτις καὶ δημοσιεύεται εἰς τὸν τόμον 8 (1971) τῶν «Θησαυρισμάτων»¹.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπισκεπτῶν τοῦ Μουσείου ἠϋξήθη καὶ ἐφέτος (1437 εἴσοδοι ἔναντι 1309 τοῦ 1970). Τὴν 19^{ην} Ἰουνίου ἐδέχθημεν ἐπίσκεψιν τῶν τελειοφοίτων τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Θεσσαλονίκης, ὑπὸ τὴν ὄδηγιάν τῶν καθηγητῶν αὐτῶν κ. κ. Ἰ. Ἀναστασίου, Γ. Γαλίτη, Π. Ροδοπούλου καὶ Ἀ. - Αἰμ. Ταχιάου. Τὴν δὲ 17^{ην} Ἰουλίου ἐδέχθημεν τὴν ἐπίσκεψιν τῶν τεταρτοετῶν φοιτητῶν καὶ φοιτητριῶν τοῦ ἀρχαιολογικοῦ τμήματος τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ὀδηγουμένων ὑπὸ τῶν συναδέλφων μου καθηγητῶν κ. κ. Ἀ. Βακαλοπούλου καὶ Χ. Χρήστου. Τοὺς ἐπισκέπτας ἐξεναγήσαμεν εἰς τοὺς χώρους τοῦ Campo dei Greci, τοῦ Ἰνστιτούτου καὶ τοῦ Μουσείου μετ' ὅλων ἰδιαιτέραν εὐχαρίστησιν.

1. Βλ. «Θησαυρίσματα», τόμ. 8 (1971), σ. 7 - 16.

Κατόπιν τῆς ἐπιτυχίας τὴν ὁποίαν ἐσημείωσεν ἡ ἔκθεσις ἀντιγράφων εἰκόνων τοῦ Μουσείου μας ἡ ὀργανωθεῖσα ὑπὸ τῆς ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ κ. Ἀλεξάνδρου Τσάτσου Ἀνωτάτου Γενικῆς Ἑταιρείας Τσιμέντων (Α.Γ.Ε.Τ) εἰς τὸ ξενοδοχεῖον Hilton ἐν Ἀθήναις καὶ ἀκολούθως εἰς τὸ ἑλληνικὸν περίπτερον τῆς διεθνούς ἐκθέσεως (EXPO) τῆς Osaka ἐν Ἰαπωνίᾳ, τὰ ἀντίγραφα ταῦτα μετὰ τῶν ἀντιστοιχῶν χρωμολιθογραφικῶν παρεχωρήθησαν εὐγενῶς ὑπὸ τῆς αὐτῆς Ἑταιρείας εἰς τὴν Ὁργανωτικὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ Γ' Διεθνούς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου καὶ ἐξετέθησαν ἐν Ρεθύμνῳ τῆς Κρήτης κατὰ τὴν διάρκειαν τούτου (18-23 Σεπτεμβρίου), ἐν συνεχείᾳ δὲ ἐξετέθησαν εἰς τὰ Χανιά μερίμνη τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας Δυτικῆς Κρήτης.

Κατόπιν μελέτης καὶ συνεργασίας μετ' εἰδικῶν, ἐξεπονήσαμεν σχεδίων ἐκδόσεως 18 εἰκόνων τῆς συλλογῆς τοῦ Ἰνστιτούτου εἰς πολύχρωμα δελτάρια χάριν τῶν ἐπισκεπτῶν τοῦ Μουσείου καὶ πρὸς πλήρωσιν μιᾶς λίαν αἰσθητῆς ἀνάγκης. Ἐλπίζομεν νὰ δυνηθῶμεν νὰ ἐκτυπώσωμεν αὐτὰς κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος.

ς) Φωτογραφικὸν ἀρχεῖον.— Εἰς τὸ φωτογραφικὸν ἀρχεῖον προσετέθησαν καὶ ἐφέτος νέαι μικροταινίαι (= Μ 62-63) καὶ φωτογραφίαι (= Φ 164-184) ἐξ ἐγγράφων ἢ καὶ ἐντύπων.

ζ) Λιβόρνο.— Διὰ τὴν συντήρησιν τοῦ ἑλληνικοῦ κοιμητηρίου τοῦ Λιβόρνου διετέθησαν καὶ ἐφέτος 300.000 λίραι Ἰταλίας. Ἐπειδὴ ἡ ἐν αὐτῷ κατοικία τοῦ φύλακος ἔχει ἀνάγκην ριζικῆς ἐπισκευῆς ἐζητήσαμεν δι' ἐγγράφου τὴν παρὰ τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ καὶ Ἐπιστημῶν διάθεσιν τῆς ἀναγκαιοῦσης πιστώσεως, ἣτις καὶ ἐνεγράφη εἰς τὸν προϋπολογισμὸν δημοσίων ἐπενδύσεων τοῦ προσεχοῦς ἔτους 1972. Ὑπὸ τοῦ ἐν Πάτραις κ. Διονυσίου Τσερώνη ἐδωρήθησαν εὐγενῶς εἰς τὸ Ἰνστιτούτον φωτοτυπία ἐξ οἰκογενειακῶν εἰς χεῖράς του ἐγγράφων, ἀναφερομένων εἰς δύο προγόνους του, ἐξέχοντα μέλη τῆς ποτὲ Ἑλληνικῆς Κοινότητος τοῦ Λιβόρνου, τὸν ἀρχιμανδριτὴν Ἰωακείμ Βαλλαμόντην (1763-1858) καὶ τὸν ἀδελφόν του ἱατρὸν Νικόλαον Βαλλαμόντην (1799-1845), ἐκ Λευκάδος, μετ' εἰκόνας τοῦ πρώτου ἐξ αὐτῶν.

5) ΕΜΠΛΟΥΤΙΣΜΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

Εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Ἰνστιτούτου προσετέθησαν κατὰ τὸ ἔτος 1971 πεντακόσια σχεδὸν νέα βιβλία ἢ τεύχη (ἀριθ. εἰσαγ. 2805-3300), προσελθόντα κυρίως ἐξ ἀγορᾶς, ἀλλὰ καὶ ἐκ δωρεῶν ἢ ἀνταλλαγῶν. Ἐκ τῶν δωρητῶν σημειοῦμεν μόνον τὴν Ἑταιρείαν Μακεδονικῶν Σπουδῶν, τὸ Istituto di Studi Bizantini, τοὺς κ.κ. Ἀ. Ὁρλάνδον, Hans-Georg Beck, Ν Δρανδάκη, Β. Bouvier, Γ. Χιονίδην καὶ Γ. Πλουμίδην. Πρὸς πάντας τοὺς δωρητάς, μνημονευομένους ἐνταῦθα καὶ μὴ, ἐκφράζομεν τὴν εὐγνωμοσύνην μας. Εἰς τὸν ἀνωτέρω ἀριθμὸν τῶν προσκτημάτων περιλαμβάνονται καὶ 25 σπάνια καὶ ἐνδιαφέροντα βιβλία ἢ φυλλάδια, τῶν ὁποίων ἀπεκτήσαμεν ἀντίτυπα διὰ φωτοτυπιῶν, κατὰ τὸ ἀπὸ πέρυσι ἐγκαινιασθὲν πρόσφορον σύστημα. Ἐξ ἄλλου ἀντίτυπά τινα ἐκ τῶν πολλαπλῶν τῆς βιβλιοθήκης μας ἐδωρήσαμεν εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Κέντρον Νεοελληνικῶν Ἐρευνῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος Ἐρευνῶν, εἰς τὸ ἐν Παρισίοις Institut Néo-Hellénique τῆς Σορβόννης καὶ εἰς τὸ ἐν Βενετίᾳ Museo Storico Navale.

6) ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

Εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τῶν διαλέξεων τοῦ Ἰνστιτούτου διοργανώσαμεν τὴν 26ην Νοεμβρίου διάλεξιν τοῦ γνωστοῦ ἱστορικοῦ τῆς βενετικῆς τέχνης καθηγητοῦ καὶ διευθυντοῦ τῆς ἐν Cà d'Oro τῆς Βενετίας Galleria Giorgio Franchetti κ. Michelangelo Muraro μὲ θέμα «*Διάφοροι φάσεις τῆς βυζαντινῆς ἐπιδράσεως ἐν Βενετία κατὰ τὸν ΙΔ' αἰῶνα*». Τὴν διάλεξιν τοῦ κ. Muraro, ἥτις συνωδεύετο καὶ ὑπὸ προβολῶν ἐγχρώμων εἰκόνων, παρηκολούθησε μετὰ μεγάλου ἐνδιαφέροντος πολυπληθὲς καὶ ἐπίλεκτον ἀκροατήριον. Τὸ κείμενον αὐτῆς προορίζεται πρὸς δημοσίευσιν εἰς τόμον πρὸς τιμὴν τοῦ γνωστοῦ βυζαντινολόγου κ. Victor Lazarev.

7) ΠΑΡΟΧΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Ἀκολουθοῦντες τὰ καθιερωθέντα, παραθέτομεν κατωτέρω τὰ ὀνόματα τῶν μελετητῶν, Ἑλλήνων καὶ ξένων, οἵτινες ἀπηυθύνθησαν εἰς ἡμᾶς ἐγγράφως ἢ ἦλθον καὶ εἰργάσθησαν ἐν τῷ Ἰνστιτούτῳ πρὸς συλλογὴν πληροφοριῶν ἐπὶ ἐνδιαφερόντων αὐτοῦς ἐπιστημονικῶν θεμάτων.

Δι' ἀλληλογραφίας παρέσχομεν πληροφορίας εἰς τὸν κ. Carlo Vasilić (Conegliano) περὶ τῆς ἱστορίας τῆς νήσου Λευκάδος καὶ τῶν εὐγενῶν οἰκογενειῶν τῆς Ἑπτανήσου, εἰς τὴν Δίδα Patrizia Giommoni (Φλωρεντία) περὶ Κυριακοῦ τοῦ ἐξ Ἀγκῶνος, εἰς τὴν κ. Maria Grazia Orlando Fantucci (Μιλᾶνον) περὶ κείμενον τοῦ Θεοδοσίου Ζυγομαλά ἐκδοθέντος ὑπὸ τοῦ Κ. Δουβουνιώτου, εἰς τὸν κ. Francesco Mâspero (Μιλᾶνον) περὶ τῆς προσφάτου βιβλιογραφίας διὰ τὰς πηγὰς τοῦ «Ἐρωτοκρίτου», εἰς τὸν κ. Anthony Luttrell (Ρώμη) περὶ ἄρθρου τοῦ Κ. Μέρτζιου διὰ τὴν ναυτιλιακὴν κίνησιν τοῦ Χάνδακος, εἰς τὸν κ. Μ. Χατζηδάκην (Ἀθῆναι) περὶ χειρογράφου εὐρετηρίου εἰκόνων τῆς Ἑλληνικῆς Ἀδελφότητος Βενετίας ἐν reg. 49 τοῦ Παλαιοῦ Ἀρχείου αὐτῆς, τοῦ ὁποίου ἀπεστείλαμεν καὶ φωτοτυπίαν, εἰς τὸν κ. Ἀγγελον Τερζάκην (Ἀθῆναι) περὶ τοῦ ἐν Βενετία ἀντιτύπου τοῦ ἔργου «*Isach*» (1586) τοῦ Luigi Grotto, τοῦ ὁποίου ἀπεστείλαμεν καὶ φωτοτυπίαν, εἰς τὸν κ. Δ. Πετρόπουλον (Θεσσαλονίκη) περὶ τοῦ ἔργου τοῦ Μαρίνου Τζάνε Μπουνιαλῆ «*Κατάνξις ὠφέλιμος διὰ κάθε χριστιανό*», τοῦ ὁποίου ἀπεστείλαμεν φωτοτυπίαν, εἰς τὸν κ. Χαράλ. Παπαστάθην (Θεσσαλονίκη) περὶ συγγραμμικοῦ γράμματος τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Καλλινίκου Δ' (1805) πρὸς τοὺς χριστιανούς τοῦ χωρίου Τράβνικ τῆς Βοσνίας (φάκ. 574 τοῦ Παλαιοῦ Ἀρχείου), τοῦ ὁποίου ἀπεστείλαμεν καὶ φωτοτυπίαν, εἰς τὸν κ. Ν. Παναγιωτάκην (Ἰωάννινα) περὶ τοῦ προγράμματος ἐκδόσεως Κρητῶν νοταρίων, τῶν ὁποίων τὸν ὑπὸ Β. Cecchetti ἐκδοθέντα κατάλογον ἀπεστείλαμεν ἐν φωτοτυπίᾳ, εἰς τὸν σεβασμιώτατον μητροπολίτην Ἄρτης κ. Ἰγνάτιον περὶ τῆς πρώτης ἐκδόσεως τῆς «*Ἀκολουθίας τῆς Ὁσίας Θεοδώρας τῆς βασιλείσεως*» (1772), εἰς τὴν κ. Ἑλένην Κοσμετάτου (Κεφαλληνία) περὶ τοῦ ἐν Santa Maria dei Frati τῆς Βενετίας μνημείου τοῦ Benedetto Pesaro, τοῦ ὁποίου ἀπεστείλαμεν καὶ φωτογραφίαν, εἰς τοὺς κ.κ. Νομάρχας Ἡρακλείου καὶ Λασιθίου Κρήτης περὶ τοῦ ἐν Museo Correr ὑπ' ἀριθ. 4 Πορτολάνου, τοῦ ὁποίου καὶ ἀπεστείλαμεν ἐγχρώμους διαδιαφανείας, εἰς τὸν κ. Μενέλαον Παρλαμᾶν (Ἡράκλειον Κρήτης) περὶ ἐγγράφου τοῦ

νοταρίου του Χάνδακος Έμμανουήλ Παπαδοπούλου (1595), του οποίου άπεστέιλामεν και φωτοτυπίαν, εις τον κ. Κ. Κύρρηγ (Λευκωσία Κύπρου), περι των εν reg. 217 και 221 του Παλαιου Άρχείου έγγραφων περι του Massimiliano Tronco, των οποίων άπεστέιλामεν και φωτοτυπίας, εις την κ. Anika Skovran (Βελιγράδιον) περι του γαστάλδου της Έλληνικης Άδελφότητος Βενετίας (1536) Dionisio della Vecchia, εις τον κ. Ν. Γκαϊτατζήν (Ίάσιον της Ρουμανίας) περι μελετήματος του Γ. Πλουμίδη δια τα εν Παδούη παλαιότερα έλληνικά βιβλία, του οποίου άπεστέιλामεν και άντίτυπον, εις τον κ. Otto Kresten (Βιέννη) περι διαφόρων θεμάτων άτινα πραγματεύεται εις το βιβλίον του «*Das Patriarchat von Konstantinopel im ausgehenden 16. Jahrhundert*» (Βιέννη 1970), εις τον κ. Nicolas Geo. Wlandi (Pully Έλβετίας) περι των εν Βενετία έπιφανών μελών της εκ Κυθήρων οικογενείας Βλαντή, εις τον κ. D. Talbot Rice (Edinburgh Άγγλίας) περι 12 εικόνων της συλλογής του Ίνστιτούτου, των οποίων άπεστέιλामεν και φωτογραφίας και έπετρέψαμεν την εκδοσιν εις το περι των χρονολογημένων εικόνων παρασκευαζόμενον έργον του και εις τον κ. Π. Στεργιανόπουλαν (Rutherford των Η.Π.Α.) περι του έμπορικου καταστίχου (Maestro) των άδελφών Έπιφανίου και Γεωργίου Ήγουμένων (reg. 70), του οποίου άπεστέιλामεν και μικροταινίαν.

Το Ίνστιτούτον έπεσκέφθησαν και ειργάσθησαν εν αυτώ, εις την Βιβλιοθήκην, τα Άρχεία η το Μουσείον (οί πλείστοι κατ' επανάληψιν) η συνεβουλευθήσαν τον διευθυντήν περι διαφόρων έπιστημονικών θεμάτων ο Don Giorgio Fedalto (Παδούη) δια την περι της εκκλησίας της Κρήτης βιβλιογραφίαν, ο καθηγ. κ. Elpidio Mioni (Παδούη) δια πρόσωπα και ζητήματά τινα του ύπ' αυτου εκτυπουμένου καταλόγου των έλληνικών χειρογράφων της Μαριανής Βιβλιοθήκης, η κ. Anna Gentilini - Grinzato (Παδούη) δια έλληνικά έργα άφορώντα εις τον Πίνδαρον, η Δις Antonella Turra (Παδούη) δια δυσεύρετα έλληνικά βιβλία της βιβλιοθήκης του Ίνστιτούτου, η Δις Lidia Martini (Παδούη) δια την περι της Κρητικής Λογοτεχνίας βιβλιογραφίαν και δια ζητήματα της κριτικής εκδόσεως της κωμωδίας «Στάθης», ο άρχιμανδριτης κ. Τιμόθεος Έλευθερίου (Τεργέστη) δια την βιβλιογραφίαν περι του Κρυφου Σχολειου, ο καθηγ. κ. Antonio Carile (Βολωνία) δια τα γενεαλογικά της εϋγενους κρητικής οικογενείας Καλλέρηγ, η κ. Μαργαρίτα Μελιδώνη (Μιλάνον) δια τους εκ Κεφαλληνίας και Κρήτης προγόνους της, η κ. Anna Gramiccia (Ρώμη) περι του εν Βενετία Έλληγος ζωγράφου Άλεξάνδρου Τζέτζου, ο καθηγ. κ. Antonio Colini (Ρώμη) δια την πρόσφατον περι χριστιανικής Κρήτης άρχαιολογικήν βιβλιογραφίαν, ο κ. Δημήτριος Κ. Μιχαηλίδης (Παλέρμον) δια τας λαϊκάς εκδόσεις της Βενετίας, ο άκαδημαϊκός κ. Γ. Μέγας δια την ύπ' αριθ. μητρ. 207 εικόνα του Ίνστιτούτου την παριστώσαν την Θυσίαν του Άβραάμ, της οποίας έλαβε και φωτογραφίαν, η κ. Μαρία Στρούζα (Άθήναι) δια τα γενεαλογικά της οικογενείας Σπανδωνή, η κ. Έλλη Γιωτοπούλου - Σισιλιάνου (Άθήναι) δια τας εις Βενετίαν πρεσβείας των Κερκυραίων κατὰ τον ΙΣ' αιώνα, ο κ. Ίωάννης Τσατσαρωνάκης (Άθήναι) δια την άνάγνωσιν έγγραφων της εν Κρήτη Μονής Άγκαράθου, ο άρχιτέκτων κ. Γεώργιος Κονταξάκης (Θεσσαλονίκη) δια την όργάνωσιν των όπτικων στοιχείων των εν τω Ίνστιτούτω εικόνων του Έμμανουήλ Τζάνε, των οποίων έλαβε και φωτογραφίας προς παρασκευήν μελέτης δια τα «Θησαυρίσματα», ο άρχιτέκτων κ. Πλούταρχος Θεοχαρίδης (Θεσσαλονίκη) δια 18 εικόνας του Μουσείου χρησίμους εις αυτον δια την περι

της ένδυμασίας τῶν στρατιωτῶν ἐν Βυζαντίῳ παρασκευαζομένην διδακτορικὴν διατριβὴν του, τῶν ὁποίων εἰκόνων τοῦ ἐπετρέψαμεν καὶ τὴν φωτογράφησιν, ὁ κ. Ἀριστείδης Κουδουνάρης (Λευκωσία Κύπρου) διὰ τὰ εἰς τὰ Κρατικά Ἀρχεῖα τῆς Βενετίας ἔγγραφα τοῦ βενετικοῦ Προξενείου τῆς Κύπρου καὶ διὰ γενεαλογικὰ οἰκογενειῶν τῆς Κύπρου, ἡ Δις Gönnül Tankut (Ἄγκυρα) διὰ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν τῶν κτηρίων τοῦ Cambodéi Greci καὶ διὰ τὴν τοπογραφίαν τῆς Θεσσαλονίκης, ἡ Δις Sylvia Agémian (Βηρυττός Λιβάνου) διὰ τὰς εἰκόνας τῆς συλλογῆς τοῦ Ἰνστιτούτου ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς μελχιτικὰς τοῦ Μουσείου N. Surock, τῶν ὁποίων παρασκευάζει τὴν ἔκδοσιν, ἡ κ. V. Tarkona - Zaimona (Σόφια) διὰ σπάνια ἔντυπα τοῦ Ἰνστιτούτου καὶ χειρόγραφα τῆς Μαρκιανῆς Βιβλιοθήκης περὶ τῶν θαυμάτων τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, ὁ κ. Δημήτριος Κονδύλης (Λαζάνη - Λονδίνον) διὰ τὰ εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν Κυκλάδων ἐπὶ Βενετοκρατίας ἀναφερόμενα ἔγγραφα τῶν Κρατικῶν Ἀρχείων τῆς Βενετίας, τῶν ὁποίων ἀπεφάσισε τὴν συγκέντρωσιν δι' εἰδικευμένου ἐρευνητοῦ ὑποδειχθέντος ὑφ' ἡμῶν, ἡ Δις Françoise Gasparri (Παρίσιοι) διὰ τὰ ἔγγραφα τῶν Λατίνων αὐτοκρατόρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῶν ὁποίων παρασκευάζει τὴν ἔκδοσιν, ὁ κ. Claude Maubourget (Παρίσιοι) διὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 1 εἰκόνα τοῦ ἡμετέρου Ἰνστιτούτου (τοῦ Χριστοῦ Παντοκράτορος), τὴν ὁποίαν τῷ ἐπετρέψαμεν νὰ φωτογραφῆσιν καὶ περιλάβῃ εἰς τὴν ἐπανέκδοσιν τοῦ βιβλίου τοῦ κ. André Malraux «*Les voix du silence*», ὁ κ. B. J. Slot (Χάγη Ὀλλανδίας) διὰ τὴν ἱστορίαν τῶν Κυκλάδων, ἡ κ. Elisabeth Jeffreys (Λονδίνον) διὰ τὰ προβλήματα τῆς κριτικῆς ἐκδόσεως τοῦ «*Πολέμου τῆς Τρωάδος*», ἡ Δις Christine Hodgetts (Englefield Green-Sydney Ἀγγλίας) διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Μεθώνης καὶ τῆς Κορώνης ἀπὸ 1204 - 1379, ὁ καθηγ. D. J. Geanakoplos (Yale τῶν Η.Π.Α.) διὰ τὴν περὶ τοῦ Κρητὸς Πάπα Ἀλεξάνδρου Ε' τοῦ Φιλάργη βιβλιογραφίαν, ὁ καθηγ. κ. William H. McNeill (Σικάγον τῶν Η.Π.Α.) διὰ τὰς σχέσεις Βενετίας καὶ Ἀνατολῆς, ὁ κ. Michael Jacoll (Grettnack τῶν Η.Π.Α.) διὰ τὴν βυζαντινὴν ἐπίδρασιν εἰς τὰς μικρογραφίας τῶν ἰταλικῶν χειρογράφων τοῦ ΙΓ' αἰῶνος, ὁ κ. Cristopher Ferrard (Madison Winsconsin τῶν Η.Π.Α.) διὰ τὸ ἐμπόριον μεταξὺ Κωνσταντινουπόλεως καὶ Βενετίας, ὁ κ. David R. Thomason (Irvine, California τῶν Η.Π.Α.) διὰ τὸν Μανουὴλ Χρυσολωρᾶν, ὁ Ἑλληνοαμερικανὸς κ. Guglielmo Pettas (San Francisco, California τῶν Η.Π.Α.) διὰ τὰ ἑλληνικὰ τυπογραφεῖα τοῦ ΙΣ' αἰῶνος καὶ ὁ καθηγ. Walter Hayes, S. J. (Toronto τοῦ Καναδά) διὰ σπανίους καταλόγους ἑλληνικῶν χειρογράφων χάριν τοῦ ὑπ' αὐτοῦ παρασκευαζομένου γενικοῦ ἀλφαβητικοῦ εὔρετηρίου τῶν ἐν αὐτοῖς προσώπων.

8) ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΠΡΟΣ ἈΛΛΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ.
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Συνεχίσθη καὶ κατὰ τὸ 1971 λίαν ἀποδοτικῶς ἡ συνεργασία τοῦ Ἰνστιτούτου μετ' ἄλλων ἐπιστημονικῶν Ἰδρυμάτων τῆς ἀλλοδαπῆς καὶ ἡ συμμετοχὴ καὶ συμβολὴ του εἰς διαφόρους πνευματικὰς ἐκδηλώσεις καὶ εἰς διεθνή ἐπιστημονικὰ συνέδρια.

α) Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ἰνστιτούτου, προσκληθεὶς, μετέσχε τοῦ ἐν τῇ Ἰταλικῇ πόλει Perugia συνελθόντος τὴν 15ῃν καὶ 16ῃν Μαΐου Συνεδρίου τῶν διευθυντῶν τῶν ἐν Ἰταλίᾳ ἐπιστημονικῶν καὶ μορφωτικῶν Ἰνστιτούτων καὶ τῶν μορφωτικῶν συμβούλων

των ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ξένων Πρεσβειῶν. Τὸ Συνέδριον τοῦτο διοργανώθη ὑπὸ τοῦ ἐν τῇ ὡς ἄνω πόλει ἰδιοτύπου καὶ μοναδικοῦ εἰς τὸ εἶδός του ἀνὰ τὸν κόσμον Ἴταλικοῦ Πανεπιστημίου διὰ ξένους (Università Italiana per stranieri), λαμπρῶς δρῶντος ὑπὸ τὴν δραστηρίαν διευθύνσιν τοῦ πρυτάνεως αὐτοῦ γερουσιαστοῦ κ. Salvatore Vallitutti. Ὡς οὗτος ἐτόνισεν εἰς τὸν ἐναρκτήριον λόγον του, τὸ Συνέδριον ἐπεδίωξε νὰ δημιουργήσῃ μίαν πρώτην ἐπαφὴν τοῦ Πανεπιστημίου τούτου πρὸς τοὺς ἐπισήμους ἐν Ἰταλίᾳ ἐκπροσώπους καὶ φορεῖς τῆς μορφωτικῆς πολιτικῆς τῶν διαφόρων χωρῶν καὶ ν' ἀναπτύξῃ διὰ τῆς ἀλληλογνωριμίας των πνεῦμα φιλικῆς μεταξὺ των συνεργασίας εἰς τὰ μορφωτικὰ θέματα. Τοῦ Συνεδρίου, πλὴν τῶν μορφωτικῶν συμβούλων ἢ τῶν γραμματέων τῶν ἐν Ρώμῃ Πρεσβειῶν, μετέσχον καὶ οἱ διευθύνται τῶν Ἰνστιτούτων τῆς Γερμανίας (ἐν Ρώμῃ, Μιλάνῳ καὶ Τουρίνῳ), τῆς Γαλλίας (ἐν Ρώμῃ καὶ Φλωρεντίᾳ), τῆς Ἀγγλίας, Αὐστρίας, Ὀλλανδίας, Ἑλβετίας, Οὐγγαρίας, Ρουμανίας (ἐν Ρώμῃ) καὶ τῆς Ἑλλάδος (ἐν Βενετίᾳ). Καὶ οἱ μὲν μορφωτικοὶ σύμβουλοι ὠμίλησαν περὶ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ των προβλημάτων τῆς διδασκαλίας τῶν ξένων γλωσσῶν, οἱ δὲ διευθύνται τῶν Ἰνστιτούτων περὶ διαφόρων ἐπιστημονικῶν θεμάτων καὶ ἰδίᾳ περὶ τῆς δραστηριότητος τῶν ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν των Ἰδρυμάτων. Ὁ διευθυντὴς τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου ἐπωφελήθη τῆς εὐκαιρίας, διὰ νὰ παρουσιάσῃ εἰς σύντομον ἀνακοίνωσιν τὴν ἱστορίαν, τὸ πρόγραμμα καὶ τὰ μέχρι σήμερον ἐπιτεύγματα τοῦ Ἰδρύματος. Ἐδυνήθη ἐπίσης κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου νὰ συνάψῃ γνωριμίαν καὶ νὰ δημιουργήσῃ χρησίμους ἐπαφὰς μετὰ τῶν ἐν Ρώμῃ συναδέλφων του διευθυντῶν τῶν ἄλλων ξένων Ἰνστιτούτων, τινὰ τῶν ὁποίων καὶ ἐπεσκέφθη ἐν συνεχείᾳ ἐν Ρώμῃ, διὰ νὰ θέσῃ τὰ θεμέλια μιᾶς καλῆς μετ' αὐτῶν συνεργασίας, ἣτις εἶναι εὐνόητον πόσον ἐπωφελῆς δύναται ν' ἀποβῇ.

β) Ἀπὸ 27 - 30 Μαΐου διεξήχθησαν ἐν Βενετίᾳ αἱ ἐργασίαι τοῦ διεθνoῦς ἐπιστημονικοῦ συνεδρίου (Colloque) τοῦ ὀργανωθέντος ὑπὸ τῆς Διεθνoῦς Ἐνώσεως Σπουδῶν Νοτιοανατολικῆς Εὐρώπης ἐν τῷ Ἰδρύματι Giorgio Cini μετὰ θέμα «*Ἡ κοινωνικὴ δομὴ καὶ ἡ πολιτικὴ ἀνάπτυξις τῶν πόλεων τῆς Νοτιοανατολικῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀδριατικῆς κατὰ τὸν ΙΖ' καὶ τὸν ΙΗ' αἰῶνα*». Τοῦ συνεδρίου, περιλαβόντος περὶ τοὺς ἐξήκοντα συνέδρους καὶ περὶ τὰς τριάκοντα ἀνακοινώσεις, μετέσχον ἐλθόντες ἐξ Ἀθηνῶν οἱ καθηγηταὶ κ.κ. Χαράλ. Φραγκίστας, πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπιτροπῆς Σπουδῶν Νοτιοανατολικῆς Εὐρώπης καὶ Ἀπόστολος Δασκαλάκης, ἀντιπρόεδρος τῆς Διεθνoῦς Ἐπιτροπῆς τῆς Ἐνώσεως, ἡ διδάκτωρ κ. Μαρία Νυσταζοπούλου - Πελεκίδου, μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἡ διδάκτωρ Δίς Βασιλικὴ Παπούλια, ἣτις καὶ παρουσίασεν ἀνακοίνωσιν. Τὸ ἡμέτερον Ἰνστιτούτον δὲν ἔσχεν ἐνεργὸν ἀνάμειξιν εἰς τὴν ὀργάνωσιν καὶ τὰς ἐργασίας τοῦ Συνεδρίου, τὰς ὁποίας παρηκολούθησεν ἐν μέρει διὰ τοῦ διευθυντοῦ ἢ τῶν συνεργατῶν του. Ὄργάνωσεν ὅμως, κατὰ τὴν ἐσπέραν τῆς δευτέρας ἡμέρας τοῦ Συνεδρίου (28 Μαΐου), μεγάλῃν δεξιῶσιν εἰς τὰς αἰθούσας του χάριν τῶν ἐκ τῶν διαφόρων βαλκανικῶν χωρῶν, ἀλλὰ καὶ τῆς ὑπολοίπου Εὐρώπης καὶ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν ἐλθόντων συνέδρων ἐπιστημόνων, οἵτινες προσῆλθον ὁμοῦ μετ' ἄλλων ἐγκρίτων ἐπιστημόνων τῆς Βενετίας. Οἱ πλεῖστοι τῶν παρευρεθέντων ἐγνώρισαν οὕτω διὰ πρώτην φορὰν τὸ ἡμέτερον Ἰνστιτούτον καὶ ἔσχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐκτιμήσουν τοὺς καλλιτεχνικοὺς καὶ ἄλλους θησαυροὺς του, ξεναγηθέντες εἰς τὸ Μουσεῖον, τὰ Ἀρχεῖα, τὴν Βιβλιοθήκην καὶ τὸν ἱερὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Τοιοῦτοτρόπως ἐδημιουργήθησαν χρήσιμοι διὰ τὸ

μέλλον γνωριμίας και σχέσεις. Προσεπαθήσαμεν ἐξ ἄλλου νὰ ὑποβοηθήσωμεν τὸ ἔργον τῆς ἑλληνικῆς ἀντιπροσωπείας εἰς τὴν μετὰ τῶν ἄλλων ἀντιπροσωπειῶν συνεργασίαν της, ἰδίᾳ ὡς πρὸς τὴν ἐκπόνησιν τοῦ προγράμματος καὶ τῶν θεμάτων τοῦ προσεχοῦς Γ' Διεθνoῦς Συνεδρίου Σπουδῶν Νοτιοανατολικῆς Εὐρώπης, τὸ ὁποῖον θὰ συνέλθῃ εἰς Βουκουρεστίον τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1974. Ὁ πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπιτροπῆς καθηγ. κ. Χ. Φραγκίστας εὐηρεστήθη ν' ἀπευθύνῃ διὰ πάντα ταῦτα θερμὴν εὐχαριστήριον ἐπιστολὴν εἰς τὸ ἡμέτερον Ἴδρυμα.

γ) Εἰς τὸ ἐν Βουκουρεστίῳ συγκληθὲν ἀπὸ 5-12 Σεπτεμβρίου ἸΔ' Διεθνὲς Συνέδριον Βυζαντινῶν Σπουδῶν, τὸ ἡμέτερον Ἴνστιτούτον δὲν ἠδυνήθη δυστυχῶς νὰ ἀντιπροσωπευθῇ, διότι ὁ διευθυντὴς αὐτοῦ ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ εὐρίσκειται κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ἐν Ἑλλάδι, πρὸς διοργάνωσιν τοῦ Γ' Διεθνoῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου, περὶ οὗ ἐν τῇ ἐπομένῃ παραγράφῳ. Ὑπὸ τοῦ ἡγηθέντος ὁμως τῆς ἑλληνικῆς ἀντιπροσωπείας ἀκαδημαϊκοῦ κ. Δ. Ζακυθινοῦ, Γενικοῦ Γραμματέως (καὶ νῦν Προέδρου) τῆς Διεθνoῦς Ἐνώσεως Βυζαντινῶν Σπουδῶν, ἐγένετο ἡ παρουσίασις καὶ ἡ κατάθεσις, ἐνώπιον τῆς ὀλομελείας τοῦ Συνεδρίου, τοῦ ὑπ' ἀριθ. 4 δημοσιεύματος τῆς «Βιβλιοθήκης» τοῦ Ἴνστιτούτου, περὶ οὗ ἐγένετο λόγος ἀνωτέρω (σ. 380) καὶ τὸ ὁποῖον περιλαμβάνει ἀκριβῶς τὰς κατὰ τὴν ἐν Βενετία Σύνοδον τῆς Ἐνώσεως ταύτης γενομένης τῷ 1968 διαλέξεις. Εἰς δὲ τὴν ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ Συνεδρίου διοργανωθεῖσαν ἐν Βουκουρεστίῳ ἔκθεσιν βιβλίου ἐλήφθη πρόνοια, ὅπως ἐκτεθοῦν, τῇ εὐγενεῖ μερίμνῃ τοῦ ἐκ τῶν συνέδρων ἐκδότου τοῦ Ἴνστιτούτου κ. Μηνᾶ Μυρτίδη, οἱ τελευταῖοι τόμοι τῶν δημοσιευμάτων αὐτοῦ.

δ) Ὁ διευθυντὴς τοῦ Ἴνστιτούτου, ὀρισθεὶς ὡς Γενικὸς Γραμματεὺς τῆς ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ καθηγ. κ. Γεωργίου Κουρμούλη Ὀργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Γ' Διεθνoῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου, ἀνέλαβε τὸ κύριον βᾶρος τῆς διοργανώσεως αὐτοῦ, ἐργασθεὶς ἐντατικῶς, ἰδίᾳ κατὰ τοὺς τρεῖς προηγηθέντας τῆς συγκλήσεώς του μῆνας. Τὸ Συνέδριον ἔλαβε χώραν ἐν Ρεθύμνῳ τῆς Κρήτης ἀπὸ 18-23 Σεπτεμβρίου καὶ ἐσημείωσεν ἀπόλυτον ἐπιτυχίαν. Τοῦ συνεδρίου μετέσχον 74 Ἑλληνας καὶ 60 ξένοι ἐκ 18 χωρῶν τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς, ἧτοι συνολικῶς 134 ἐπιστήμονες ἀσχολούμενοι μὲ τὴν ἔρευναν τῆς νήσου Κρήτης εἰς πάντας τοὺς τομεις (ἀρχαιολογίαν, ἱστορίαν, φιλολογίαν, τέχνην κλπ.). Εἰς τὰ τρία τμήματα τοῦ Συνεδρίου (προϊστορικῶν καὶ ἀρχαίων χρόνων, βυζαντινῶν καὶ μέσων χρόνων καὶ νεωτέρων χρόνων) παρουσιάσθησαν ἐν ὄλῳ 136 ἀνακοινώσεις (ἐν αἷς καὶ συνέδρων μὴ δυνηθέντων νὰ μετάσχουν τὴν τελευταίαν στιγμὴν), αἱ ὁποῖαι θὰ ἐκτυπωθοῦν εἰς τὰ πρακτικὰ αὐτοῦ. Ἐκ τῶν ἀνακοινώσεων τοῦ δευτέρου τμήματος, ἧτοι τοῦ τῶν βυζαντινῶν καὶ μέσων χρόνων, αἱ πλεῖσται ἀνεφέροντο εἰς τὴν περίοδον τῆς βενετοκρατίας ἐν Κρήτῃ καὶ δὴ εἰς θέματα ἐξόχως ἐνδιαφέροντα τὸ ἡμέτερον Ἴνστιτούτον. Ἐνώπιον τῆς ὀλομελείας τοῦ Συνεδρίου ἐδόθη τὴν 19ην Σεπτεμβρίου διάλεξις τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Ἴνστιτούτου, τῆς ὁποίας τὸ θέμα ἦτο «*Σύντομος ἐπισκόπησις τῶν περὶ τὴν βενετοκρατουμένην Κρήτην ἐρευνῶν*» καὶ ἧτις ἐδημοσιεύθη ἤδη εἰς τὰ «Κρητικὰ Χρονικά», τόμ. 23 (1971), σ. 245-308. Ἐξ ἀφορμῆς ἀνακοινώσεως τοῦ Ἰταλοῦ συνέδρου κ. Antonino Lombardo, Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ τῶν Ἀρχείων τῆς Ἰταλίας, περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς συστηματικῆς ἐκδόσεως τῶν βενετικῶν κρητικῶν ἐγγράφων, ὑπεβλήθη εἰς τὴν ὀλομέλειαν τοῦ Συνεδρίου πρότασις ὑπογραφομένη ὑπὸ τῶν καθηγητῶν Freddy

Thiriet, Silvano Borsari, David Jacoby, Antonino Lombardo και Μ. Ι. Μανούσασκα, όπως έκφρασθη υπό του Συνεδρίου εὐχή πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν, ἵνα χορηγήσῃ τὰ ἀναγκαῖα μέσα πρὸς ἐκπόνησιν καὶ ἐκτέλεσιν συστηματικοῦ προγράμματος ἐκδόσεως τοῦ τόσον πλουσίου καὶ πολυτίμου ὕλικου τοῦ ἀποκειμένου εἰς τὰ Κρατικά Ἀρχεῖα τῆς Βενετίας (δημόσια καὶ νοταριακά), τὸ ὁποῖον παραμένει μέχρι σήμερον ἀδημοσίευτον καὶ ἐπιστημονικῶς ἀνεκμετάλλευτον. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὑπεδείχθη ἡ συγκρότησις διεθνῶς ἐπιστημονικῆς ἐπιτροπῆς παρὰ τῷ Ἑλληνικῷ Ἰνστιτούτῳ Βενετίας, ἣτις θὰ καθορίσῃ τοὺς κανόνας τῆς ἐκδόσεως καὶ θὰ συντονίσῃ τὸ ἔργον. Ἡ πρότασις αὕτη¹ ἐγένετο ὁμοφώνως δεκτὴ ὑπὸ τῆς ὀλομελείας τοῦ Συνεδρίου κατὰ τὴν ἐν Ἡρακλείῳ τῆς Κρήτης ἐπίσημον καταληκτικὴν συνεδρίαν τῆς 23ης Σεπτεμβρίου. Τὸ ἡμέτερον Ἰνστιτούτον θὰ καταβάλῃ πᾶσαν προσπάθειαν, ὅπως ἡ τοιαύτη πρότασις καὶ εὐχή τοῦ Συνεδρίου καταστῆ δυνατὸν νὰ πραγματοποιηθῇ. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Συνεδρίου διωργανώθη, ὡς ἐλέχθη καὶ ἀνωτέρω (σ. 384), τῇ ἡμετέρᾳ φροντίδι, εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ ἀνακαινισθέντος εὐρυχώρου βενετικοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου, ἔνθα συνήρῃτο ἡ ὀλομέλεια, ἔκθεσις τῶν ἀντιγράφων τῶν ἑλληνικῶν εἰκόνων τοῦ ἡμετέρου Ἰνστιτούτου.

ε) Εἰς ἐφαρμογὴν ἰδέας ριφθείσης πρὸ τριετίας κατὰ τὴν λήξιν τοῦ ἐν Βενετία Ἀ' Διεθνῶς Συνεδρίου Ἱστορίας τοῦ Βενετικοῦ Πολιτισμοῦ (βλ. «Θησαυρίσματα», τόμ. 5 (1968), σ. 281) ὑπὸ τοῦ Ἑλλήνου ἀκαδημαϊκοῦ κ. Γεωργίου Ἀθανασιάδη Νόβα περὶ διοργανώσεως εἰς διεθνῇ κλίμακα πανηγυρικοῦ ἐορτασμοῦ τῆς 400ῆς ἐπετείου τῆς ναυμαχίας τῆς Ναυπάκτου (1571), τὸ ἐν Βενετία Ἰδρυμα G. Cini ὄργάνωσεν ἐν τῇ

1. Ἔνεκα τῆς σημασίας τῆς, κρίνομεν σκόπιμον νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα τὸ κείμενον αὐτῆς :

Considérant l'importance des documents d'archives concernant la Crète conservés dans l'A.S.V., archives publiques et archives notariales, pour une période de plus de cinq siècles,

Estimant que ce matériel est resté jusqu'à présent peu étudié en raison de l'absence d'édition des sources et, surtout, faute d'un programme systématique de publication, carences qui ont été toutes soulignées dans les communications présentées au IIIème Congrès d'Études Crétoises,

Ledit Congrès, ému par cette situation qui retarde tout progrès de la recherche, formule le vœu que le Gouvernement Hellénique accorde les moyens nécessaires à l'élaboration d'un programme systématique d'édition de ce riche matériel.

A cet effet le Congrès propose la constitution d'un Comité international auprès de l'Institut Hellénique de Venise, qui devra promouvoir les règles de publication et coordonner les travaux.

Antonino Lombardo

Freddy Thiriet

Silvano Borsari

David Jacoby

M. Manoussacas

πόλει ταύτη ἀπὸ 8-10 Ὀκτωβρίου διεθνὲς συνέδριον μὲ θέμα «*Ἡ Μεσόγειος κατὰ τὸ δεύτερον ἡμισυ τοῦ ΙΣ' αἰῶνος ὑπὸ τὸ φῶς τῆς ναυμαχίας τῆς Ναυπάκτου*». Εἰς τὸ συνέδριον τοῦτο προσεκλήθη δεκαπεντὰς εἰδικῶν ἱστορικῶν ἐκ τῶν κυριωτέρων χωρῶν τῆς Εὐρώπης, οἵτινες παρουσίασαν διαφόρους εἰσηγήσεις μεγάλου ἐπιστημονικοῦ ἐνδιαφέροντος σχετιζομένας πρὸς τὸ σημαντικὸν τοῦτο ἱστορικὸν γεγονός ἀπὸ ποικίλων πλευρῶν ἐξεταζόμενον. Εἰς τὰς εἰσηγήσεις ταύτας προσετέθη καὶ δεκάς μικροτέρων ἀνακινώσεων Ἱταλῶν ἐπιστημόνων. Οὕτω τὴν γαλλικὴν ἐπιστήμην ἐξεπροσώπησαν οἱ Fernand Braudel, Robert Mantrant καὶ Maurice Aymard, τοὺς ἱστορικοὺς τῆς Ἀγγλίας ὁ John R. Hale, τοὺς τῆς Γερμανίας ὁ Hubert Jedin, τοὺς τῆς Ἰσπανίας ὁ Felipe Ruiz Martín, τοὺς τῆς Τουρκίας οἱ Ömer Lütfi Barkan καὶ Halil Inalcik, τοὺς τῆς Ρουμανίας ὁ André Pippidi, τοὺς τῆς Αὐστρίας ὁ Adam Wandruszka καὶ τοὺς τῆς Ἰταλίας οἱ Carlo Dionisotti, Agostino Pertusi, Angelo Tamborra, Alberto Tenenti καὶ Ugo Tucci, εἰς τοὺς ὁποίους προσετέθησαν καὶ οἱ βραχείας ἀνακινώσεις παρουσιάσαντες Sergio Anselmi, Manlio Cortelazzo, Gaetano Cozzi, Giovanni Gorini, Achille Olivetti, Anna Pallucchini κ. ἄ. Ἐκ τῶν Ἑλλήνων προσεκλήθησαν καὶ παρουσίασαν εἰσηγήσεις ὁ ἀκαδημαϊκὸς κ. Γεώργιος Ἀθανασιάδης Νόβας, ὅστις ὠμίλησε πρῶτος κατὰ τὴν ἐναρκτήριον συνεδρίαν τῆς 8 Ὀκτωβρίου καὶ ὁ Μ. Ι. Μανούσακας, τὸ θέμα τῆς εἰσηγήσεως τοῦ ὁποίου ἦτο «*Οἱ Ἕλληνες καὶ ἡ ναυμαχία τῆς Ναυπάκτου*». Τοῦ Συνεδρίου μετέσχεν ἐπίσης ὁ ἀντιπρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν καθηγ. κ. Γρηγ. Κασσιμάτης, ὅστις καὶ διετύπωσεν ἀξίας λόγου παρατηρήσεις κατὰ τὴν ἐναρκτήριον συνεδρίαν μετὰ τὰς εἰσηγήσεις τῶν κ.κ. Γ. Ἀθανασιάδη Νόβα καὶ Fernand Braudel, καὶ ὁ ὑφηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Ἰωάννης Χασιώτης, συγγραφεὺς προσφάτου μονογραφίας ὑπὸ τὸν τίτλον «*Οἱ Ἕλληνες στὶς παραμονὲς τῆς ναυμαχίας τῆς Ναυπάκτου*» (Θεσσαλονίκη 1970). Κατὰ τὸ πέρας τῆς καταληκτικοῦ συνεδρίας ὁ καθηγητὴς κ. Agostino Pertusi, διευθυντὴς τοῦ Ἰνστιτούτου «*Βενετία καὶ Ἀνατολή*» τοῦ Ἰδρύματος Cini, προέβη εἰς συνοπτικὸν ἀπολογισμὸν τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου καὶ συναγωγὴν τῶν πρῶτων συμπερασμάτων. Ὁ ὀριστικὸς ἀπολογισμὸς καὶ ἡ ἀκριβὴς ἀποτίμησις τῆς συμβολῆς ἐκάστης τῶν παρουσιασθεισῶν εἰσηγήσεων καὶ ἀνακινώσεων θὰ καταστοῦν βεβαίως δυνατὰ μετὰ τὴν προσεχῆ δημοσίευσιν τῶν πρακτικῶν τοῦ Συνεδρίου, τὸ ὁποῖον ἐσημείωσεν ὡποσδήποτε σημαντικὴν ἐπιτυχίαν. Εἰς τὴν ἐπιτυχίαν ταύτην συνέβαλεν ἔν τιμι μέρῳ καὶ τὸ ἡμέτερον Ἰνστιτούτον διὰ τῆς συνεργασίας του κατὰ τὴν προπαρασκευὴν καὶ τὴν διάρκειαν τοῦ Συνεδρίου. Κατὰ τὴν ἐσπέραν τῆς δευτέρας ἡμέρας αὐτοῦ (9 Ὀκτωβρίου) εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν διαλέξεων τοῦ Ἰνστιτούτου ὀργανώσαμεν μεγάλην δεξίωσιν πρὸς τιμὴν τῶν ξένων συνέδρων καὶ τῶν παρακολουθησάντων τὰς ἐργασίας του ἐκλεκτῶν Ἱταλῶν ἐπιστημόνων. Ἡ δεξίωσις αὕτη παρέσχεν εἰς τούτους τὴν δυνατότητα νὰ γνωρίσουν ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὸ Ἰνστιτούτόν μας καὶ νὰ ἐπισκεφθοῦν καὶ τὸ Μουσεῖόν του. Ὡς προέκτασις δὲ καὶ εὐτυχὴς κατακλείς τοῦ Συνεδρίου τῆς Βενετίας ὑπῆρξεν ἡ εἰς Ἑλλάδα μετάβασις ἱκανοῦ ἀριθμοῦ ἐκ τῶν συνέδρων, τῇ προσκλήσει τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, διὰ νὰ παραστοῦν εἰς τετραήμερους ἐορταστικὰς ἐκδηλώσεις (11-14 Ὀκτωβρίου) ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τοῦ γεγονότος. Οἱ σύεδροι, ἀφιχθέντες εἰς Ἀθήνας τὴν 11ην Ὀκτωβρίου, παρέστησαν τὴν ἐπομένην εἰς πανηγυρικὴν συνεδρίαν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθη-

νῶν μὲ ὁμιλητὴν τὸν κ. Γ. Ἀθανασιάδην Νόβαν¹ καὶ παρεκάθησαν εἰς γεύματα παρατεθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Γενικοῦ Γραμματέως τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ καὶ Ἐπιστημῶν καὶ ὑπὸ τοῦ κ. Προέδρου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Τὴν 13ην Ὀκτωβρίου οἱ σύνεδροι μετέβησαν διὰ Δελφῶν εἰς Ναύπακτον, ὅπου παρέστησαν εἰς τοπικὴν ἐορταστικὴν ἐκδήλωσιν καὶ ἀκολούθως εἰς δεξιῶσιν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ κ. Γ. Ἀθανασιάδην Νόβα. Τὴν δὲ ἐπομένην, 14ην Ὀκτωβρίου, ἐπιβιβασθέντες εἰδικῶς διατεθέντος σκάφους τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ, παρέπλευσαν τὰς Ἐχινάδας νήσους, πλησίον τῶν ὁποίων διεξήχθη ἡ μεγάλη ναυμαχία καὶ ἔρριψαν εἰς τὸ κατάλληλον σημεῖον τῶν ὑδάτων τοῦ Πατραϊκοῦ κόλπου στεφάνους εἰς μνήμην τῶν κατ' αὐτὴν ἀπολεσθέντων. Οἱ σύνεδροι ἀνεχώρησαν ἐξ Ἀθηνῶν τὴν ἐπομένην, ἀποκομίζοντες τὰς καλύτερας τῶν ἐντυπώσεων ἐκ τῆς ὑποδοχῆς καὶ τῶν ἐορταστικῶν τούτων ἐν Ἑλλάδι ἐκδηλώσεων. Τοὺς συνέδρους συνώδευσεν, κατόπιν ὑπουργικῆς ἐντολῆς, ὁ διευθυντὴς τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα ταξιδίου των καὶ συνειργάσθη μετὰ τῶν ἀρμοδίων ὑπηρεσιῶν πρὸς καταρτισμὸν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ προγράμματος.

ς) Πρὸς προώθησιν τῆς καθυστέρουσης ἐκτυπώσεως τῶν πρακτικῶν τοῦ Διεθνοῦς Ἱστορικοῦ Διεκκλησιαστικοῦ Συνεδρίου τοῦ Bari (1969) ὁ διευθυντὴς τοῦ Ἰνστιτούτου εἰργάσθη καὶ ἐφέτος, διὰ τῆς μεταφράσεως εἰς τὴν Ἰταλικὴν γλῶσσαν τῶν περιλήψεων τῶν ἑλληνιστῶν γενομένων ἀνακοινώσεων τῶν Ἑλλήνων συνέδρων.

ζ) Ὁ διευθυντὴς τοῦ Ἰνστιτούτου, ὀρισθεὶς ἐκ νέου, διὰ τῆς ἀπὸ 3/9/1971 ὑπ' ἀριθ. 9517 ἀποφάσεως τοῦ κ. Ὑπουργοῦ Πολιτισμοῦ καὶ Ἐπιστημῶν, ὡς ἐπιτροπὸς τῆς Ἑλλάδος διὰ τὴν XXXVI Διεθνῆ Καλλιτεχνικὴν Ἐκθεσιν (Biennale) τῆς Βενετίας, μετέσχεν ὑπὸ τὴν ἰδιότητά του ταύτην συσκέψεως ἐν Βενετίᾳ τῶν ἐπιτρόπων 32 ἐν ὄλῳ μετεχουσῶν τῆς ἐκθέσεως χωρῶν πρὸς ἀνταλλαγὴν ἀπόψεων ἐπὶ τῆς ὁργανώσεως καὶ τοῦ προγράμματος αὐτῆς καὶ ὑπέβαλεν ἤδη εἰς τὸ Ὑπουργεῖον ἔκθεσιν καὶ προϋπολογισμὸν τῶν ἀναγκαιουσῶν δαπανῶν διὰ τὴν ἐπισκευὴν, τὴν ὁργάνωσιν, τὴν λειτουργίαν καὶ τὴν καλὴν ἐμφάνισιν τοῦ ἑλληνικοῦ περιπτέρου.

Διὰ πάντων τῶν ἀνωτέρω τὸ ἡμέτερον Ἰνστιτούτον προσεπάθησε καὶ ἐφέτος νὰ προαγάγῃ τὰς σχέσεις τῆς ἑλληνικῆς ἐπιστήμης καὶ νὰ προβάλῃ τὰς ἀξίας τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ εἰς διεθνὴ κλίμακα.

Περαίνων τὴν παροῦσαν ἔκθεσιν, αἰσθάνομαι τὸ καθήκον νὰ ἐκφράσω καὶ πάλιν τὰς εὐγνώμονας εὐχαριστίας μου εἰς πάντας τοὺς καὶ κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος 1971 εὐγενῶς συνδραμόντας με εἰς τὸ ἔργον μου πολυαρίθμους συνεργάτας καὶ φίλους τοῦ ἡμετέρου Ἰνστιτούτου. Ἡ θερμὴ συμπαράστασις τῆς Ἐποπτικῆς αὐτοῦ Ἐπιτροπῆς, ἣτις καὶ προέτεινε τὴν γενομένην ἀνανώσιν τῆς ἐκ τῆς πανεπιστημιακῆς μου ἔδρας εἰς τὸ Ἰνστιτούτον ἀποσπάσεώς μου πρὸς συνέχισιν τοῦ ἔργου τούτου, ὑπῆρξεν, ὡς πάντοτε, ἐξόχως πολύτιμος. Ὅφειλω νὰ προσθέσω ὅτι εἶμαι βαθύτατα εὐγνώμων καὶ εἰς τὸν νέον ἐν Βε-

1. Ἡ ὁμιλία αὕτη ἐδημοσιεύθη ἤδη εἰς τὸ περιοδ. «Νέα Ἐστία», τόμ. 90 (1971), σ. 1325 - 1337.

νετία Πρόξενον τῆς Ἑλλάδος κ. Κωνσταντῖνον Ι. Ἰβράκη, ὅστις ἀπὸ τῆς ἀφίξεώς του ἐνταῦθα διεκρίθη διὰ τὴν εὐσυνείδητον προσήλωσίν του εἰς τὸ καθῆκον καὶ τὸ θερμὸν ὑπὲρ τοῦ Ἰνστιτούτου ἐνδιαφέρον του καὶ εἰς τὸν Σύμβουλον τῆς ἐν Ρώμῃ Ἑλληνικῆς Πρεσβείας κ. Σ. Κωνσταντόπουλον, ὅστις εὐηρεστήθη νὰ ἐπισκεφθῇ αὐτὸ κατὰ τὸν παρελθόντα Ἀπρίλιον πρὸς ἐπιτόπιον ἐξέτασιν τῶν προβλημάτων του καὶ νὰ ὑποβάλῃ ἐμπεριστατωμένην ἔκθεσιν περὶ τοῦ ἔργου καὶ τῶν ἀναγκῶν τοῦ Ἰδρύματος.

Ἐν Βενετίᾳ τῇ 31 Δεκεμβρίου 1971.

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ἰνστιτούτου

Μ. Ι. Μανούσασκας